

SZŐDI CSUPAFÜL ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE ÓVODAI HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 032919	Készítette: <i>Lukács Antalné</i> Köncse Antalné főigazgató Ph
Legitimációs eljárás	
..... /2025. határozatszámom a nevelőtestület nevében elfogadta: <i>Nagy Cintia</i> Nagy Cintia nevelőtestület nevében	Véleménynyilvánítók: <i>Lukács Janka</i> Lukács Janka Szülők közössége nevében <i>Boda Judit</i> Boda Judit Alkalmazotti közösség nevében:
Fenntartói jóváhagyás határozat száma <i>60/2025 (SR. 14.)</i> <i>Dr. Bojtayné Benedek Gabriella</i> Dr. Bojtayné Benedek Gabriella A fenntartó képviselőjeként Ph.	
A Szodi Csupafül Óvoda, 2134 Szöd, Dózsa György út 19 a 1/2025. számú határozatával jóváhagyta Köncse Antalné főigazgató Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: https://www.szodi-csupaful-ovoda.hu/	Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig
Készült: 1 eredeti példány	

TARTALOMJEGYZÉK

Az intézmény általános jellemzői, adatai	6. old.
I/1. Intézményünk társadalmi környezete	3486. old.
Helyzetelemzés	7. old.
II/1. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei	7. old.
II/2 Intézményünk személyi és tárgyi feltételei	7. old.
II/3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	8. old.
II/4. A szülők elvárásai az intézménnyel szemben.....	9. old.
II/5. Az intézmény elvárásai, az intézménybe lépés feltételei	10. old.
Az intézményi helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései.....	12. old.
III/1. Az intézményünk nevelésfilozófiája	12. old.
III/2. A csoportok szervezési elvei	12. old.
III/3. Gyermekkép	13. old.
III/4. Óvodakép	13. old.
Óvodai nevelésünk célja és feladatai	15. old.
IV/1 Az óvodai nevelés feladata	15. old.
IV/2 Az egészséges életmódra nevelés	16. old.
IV/3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18. old.
IV/4. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21. old.
IV/5 Esztétikai nevelés.....	24. old.
IV/6. Erkölcsi nevelés	25. old.
IV/7. Prevenciós és korrekciós tevékenységek	25. old.
V. A tudatos fejlesztés feltételei.....	26. old.
A fejlesztés tartalma.....	29. old.
VI/1. Játék és tanulási tevékenység	29. old.
VI/2. Társas, közösségi tevékenység	34. old.
VI/3. Munkatevékenység	36. old.
VI/4. Szabadidős tevékenység.....	38. old.
VII. A komplex foglalkozások rendszere.....	39. old.
VII/1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	39. old.
VII/1.1 Anyanyelvi fejlesztés.....	39. old.
VII/2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások ...	40. old.
VII/2/1. Egészségnevelési és környezeti nevelés	40. old.
VII/2/2. Külső világ tevékeny megismerése	41. old.
VII/2/3. Művészeti tevékenységek	46. old.
a. Mese-vers, dramatizálás, bábozás	47. old.
b. Drámapedagógia (drámajáték, dramatizálás).....	50. old.
c. Rajzolás, festés, kézmunka	50. old.
d. Ének-zene, énekes játék	53. old.

VII/3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek	57. old.
VII/3/1. Mozgás	57. old.
VIII. NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	63. old.
VIII/1. Napirendünk	63. old.
VIII/2. Hetirend	64. old.
VIII/3. Az állandó tevékenységek javasolt hetirendje szeptember 1-től-május 31 ig.	64. old.
IX. Az óvoda szolgáltatásai.....	65 old.
X. Pedagógiai adatkezelés.....	66. old.
XI. a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések , Speciális fejlesztés.....	66. old.
XII. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása.....	70. old.
XIII. Az iskolába lépés feltételei.....	71. old.
XIV. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység, gyermekvédelmi feladataink.....	72. old.
XV. Óvodai ünnepélyek, megemlékezések.....	73. old.
XVI. Az óvoda kapcsolatrendszere.....	74. old.
XVII. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek, intézkedések, folyamatok, feladatok.....	77 old.
XVIII. Speciális fejlesztés	77. old.
XIX. Képzések, továbbképzések, tréningek. A pedagógusok továbbképzési irányultsága	77. old.
Legitimációs záradék	78. old.
Mellékletek	79. old.
1. melléklet Speciális fejlesztés.....	80. old.
2. melléklet Gyermekek mérési értékelési rendszere	90. old.
3. melléklet A pedagógiai munka belső ellenőrzésének rendje	101. old.
5. melléklet Ének-zene, népi játék néptánc	103. old.
5. melléklet Rajzolás, festés, kézimunka	115. old.
6. melléklet Anyanyelvi fejlesztés	119. old.
7. melléklet Külső világ tevékeny megismerését elősegítő fejlesztési ötletek, javaslatok.....	129. old.
8. melléklet Mozgásfejlesztés	154. old.
9. melléklet Módszertani és fejlesztési eszközeink.....	156. old.
10. melléklet Iskolaelőkészítés az óvodában.....	158. old.
11. melléklet „2. melléklet a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelethez.....	160. old.

AZ INTÉZMÉNY NEVE: SZŐDI CSUPAFÜL ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

Az intézmény címe: 2134 Sződ Dózsa György út 19.

Az intézmény fenntartója: Sződ Község Önkormányzata

Az intézmény telefonszáma: 27/389/534

Az intézmény főigazgatója, a program benyújtója: Köncse Antalné

Az intézmény OM azonosítója: 032919

BEVEZETŐ

Az intézményi program elkészítésénél az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:

- Magyarország Alaptörvénye
- Az intézmény Alapító okirata
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a sajátos nevelési igényű oktatásának irányelve
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 51/1997.(XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és szűrővizsgálatok igazolásáról

- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- **Nevelőtestületi határozatok**
- Az intézmény eddigi nevelési programjai, munkatervei
- Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Programja.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTELMEZÉSE, JOGISZABÁLYI ALAPJA ÉS ELJÁRÁSJOGI MEGFELELŐSÉGE:

Nkt.26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában pedagógiai program szerint folyik. A nevelési programot az főigazgató, a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A pedagógiai programot a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozzuk.

I. Az intézmény általános jellemzői, adatai

I/1. Intézményünk társadalmi környezete

Szöd 3480 fős lakossággal rendelkező község, mely Pest megyében Budapesttől 30 km-re, Vác szomszédságában található. Intézményünk működését a helyi önkormányzat biztosítja. Az intézmény 175 férőhellyel rendelkezik, a 7 óvodai csoportban.

A telephely címe: Dózsa György út 19.

Intézményünk területi adatai: Telkek száma: 1
összes területe: 3742 m²

A Dózsa úti intézmény első épülete 1963-ban épült, majd egy új épületet 1982 decemberében adtak át ugyanazon a telken. A két épületet egy összekötő folyosóval kapcsolták össze 1985-ben és itt kapott helyet az önkormányzat központi konyhája, mely szervezetileg az önkormányzat közvetlen irányítása alatt áll. 1985-től központi fűtést vezettek be minden épületben, melyet 1992-től gázfűtéssel korszerűsítették. Az ezt követő néhány évben korszerűsítették a villanyhálózatot és a vizes blokkokat, részben pályázati fedezetből a elvégezték a hőszigetelési, mázolósi munkákat, és elkészült a két épület közti aszfaltburkolat. 2007 februárjában kezdődtek meg az új létesítmény építésének előkészítő munkái. A két régi épületrész mellett helyet kapott egy új csoportszoba öltözővel, mosdóval, egy tágas tornaterem, és a dolgozók számára kialakítottak egy nevelői, egy vezetői, egy óvodatitkári szobát, öltözőt és vizes blokkot. Az új épületrész, valamint a felújított régi mosdók átadása 2007. augusztus 20-án történt. Az intézmény közlekedés szempontjából jól megközelíthető, mivel a buszmegállók az intézmény közelében találhatók. A régi földszinti épület bővült egy sósobával és egy mozgássérült mosdóval. 2013 augusztusában a megnövekvő gyermeklétszám miatt újabb építkezés kezdődött. Így intézményünk már kényelmesen tudta fogadni 6 csoportszobában a gyermekeket. A régi épület emelti részén került kialakításra két csoportszoba, egy nevelőszoba és egy dolgozói öltöző, mosdó. 2021-ben a tornaterem felújítására került sor, sport padlózatot kapott, illetve törésmentes ablaküvegek cseréje valósult meg. 2024. őszétől intézményünk 7 csoportos óvodaként működik.

II. HELYZETELEMZÉS

II/1. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Személyi feltételek

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltség tartalom biztosítása.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Intézményünk személyi feltételei:

- a. Óvodapedagógusok, (gyermeklétszám függvényében, csoportok számának megfelelően 2 fő/csoport)
- b. Pedagógiai munkát segítők (2 fő pedagógiai asszisztens, 7 fő dajka, 1 fő óvodatitkár)
- c. Utazó gyógypedagógus (SNI-s gyermekek ellátása)
- d. Fejlesztőpedagógusi feladatokkal megbízott óvodapedagógus.
- e. Szakszolgálat által biztosított utazó logopédus.

Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Intézményünkben:

- A biztonságos környezet kialakítására -külső és belső környezet-minden esetben figyelmet fordítunk.
- Környezetünk lehetővé teszi a sokféle játék- és mozgástevékenységet.

- Az eszközök elhelyezése minden gyermek számára hozzáférhető és biztonságos.
- Az intézmény megfelelő munkakörnyezetet biztosít a dolgozók számára, lehetővé teszi a szülők fogadását.
- Napirendünkben megjelenik a folyamatosság és rugalmasság, a tevékenységek közti harmonikus arány.
- Heti rendünk rendszeres, állandó, kiemelt szerepet kap a gondozás.
- A nevelés tervezése, a gyermekek megismerése, fejlődésük nyomon követése jóváhagyott pedagógiai program alapján, különböző kötelező dokumentumok alapján történik.

II/2 Intézményünk személyi és tárgyi feltételei

Személyi feltételek:

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Intézményünk 175 férőhelyes. Jelenleg minden beiratkozó gyermeket elhelyeztünk, törvényi szabályozásnak megfelelően kialakított csoportlétszám szerint.

Óvodapedagógusi ellátottság: A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki meghatározó a gyermek számára.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja kiemelten hangsúlyozza a pedagógus példaértékű szerepét, és a gyermekekkel való kapcsolatában az elfogadó segítő, támogató attitűd fontosságát.

Felsőfokú óvónői végzettséggel 9 kolléganő rendelkezik, ebből 3 szakvizsgázott pedagógus. A nevelőtestületünkben 4 fő sikeres minősítő eljárás keretében Pedagógus II. fokozatba került.

A pedagógiai munkát segítők közül 2 fő pedagógiai asszisztens, 7 fő dajka, 1 óvodatitkár segíti az intézményben folyó munkát, illetve a hiányzó óvodapedagógusok helyett 3 pedagógiai asszisztens, akik óvodai nevelő képzést végeznek, 2025 júniusában tervezetten végzettséget szereznek.

Az óvodapedagógusok rendszeresen részt vesznek az akkreditált továbbképzéseken, a helyi nevelési programunknak megfelelően, és továbbképzési tervben rögzítettek szerint.

Igény és pénzügyi lehetőség szerint szakvizsgát nyújtó képzésekre is jelentkeznek munkatársaink. Minden óvodai csoportban szakképzett dajka dolgozik. Logopédiai ellátást a Váci Szakszolgálat utazó logopédus formában látja el.

Tárgyi feltételek:

Az óvoda épületeihez tágas udvar tartozik. A helyi program megvalósítása céljából kiemelt feladatunk volt az udvar tevékenységekre alkalmas és ösztönző játékokkal való beépítése, mozgásigény felkeltése, és az eszköznorma előírásainak teljesítése, melyek megfelelnek az érvényes szabványossági előírásoknak. Anyagi lehetőségeinkhez képest fejlesztettük az udvari játéklehetőségeket, valamint a pedagógiai munkához szükséges szemléltető eszközöket, fejlesztő játékokat. Jövőbeni feladatunk ezeknek az eszközöknek a megóvása, pótlása, valamint az új, korszerű eszközök, játékok beszerzése.

Az intézmény a textíliáinak tisztántartása helyben történik, ezért az ehhez szükséges eszközök, takarító eszközök, valamint a karbantartáshoz szükséges szerszámok is a dolgozók rendelkezésére állnak.

Az épületek tárgyi feltételei:

A csoportszobákat kettő külön bejáratról lehet megközelíteni, melyekhez külön gyermeköltözők és mosdók tartoznak.

Az előterek, mosdók, öltözők járólappal fedettek. A mosdók csempézettek, a mosdókagylók keverő csappal vannak ellátva, a melegvizet központi melegvízellátó biztosítja. A csoportszobák burkolata laminált parketta, illetve szőnyeg. A tornaterem és a nevelői helységek parkettával vannak burkolva. A bútorzat korszerű, az épület textiliáit folyamatosan cseréljük, pótoljuk.

Az óvodában telefon és internet hozzáférési lehetőség van. Két számítógéppel, 8 lappal, valamint fénymásoló, szkennel, projektor és fax készülékkel rendelkezünk. A szakkönyv és gyermekkönyvek és CD állományát folyamatosan frissítjük és a neveléshez szükséges technikai feltételek is biztosítottak számunkra. A nevelői szobában került elhelyezésre egy jól felszerelt konyha-rész, mely a dolgozók igényeinek kielégítésén túl a gyermekek sütés-főzésbe való bevonását is lehetővé teszi.

II/3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

Néhány éve hasonlóan más településekhez, községünkben is nőtt a születések és a beköltözött családok száma. A védőnők jelzése alapján úgy tűnik emelkedő tendencia érvényesül a jövőben. Egyre többen vállalják a harmadik gyermek nevelését. Intézményi környezetünk gondozott, lehetőségeinkhez képest jól felszerelt. Jó kapcsolatainknak köszönhetően kisebb-nagyobb segítséget kapunk a község vállalkozóitól.

A családokat tekintve, növekszik a csonka család, és a kisebb jövedelmű vagy munkanélküliség miatt hátrányos helyzetbe került család. Ez akkor is komoly probléma, ha csak rövid ideig áll fenn a helyzet, hiszen a gyermekeket komolyan megviseli a szülők küzdelme. Ebben a helyzetben igen fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok odafigyelését, jelzéseiket a Gyermekjóléti Szolgálat felé. Az önkormányzat illetékes munkatársával való jó viszonyunk köszönhetően ezeket a problémákat viszonylag gyorsan meg tudjuk oldani.

Az érintett gyermekek családja a szűkös anyagi helyzet miatt ritkán, vagy egyáltalán nem viszik kirándulni, színházba a gyermekeket. Csak kevés szülő szervez hétvégi vagy szünidei kirándulást. Ezért a községben ilyen irányú igények kielégítését a közművelődési intézményen kívül a nevelő-oktató intézmények vállalják magukra. A szülők ilyen irányú igényeiket a megkerdezés során ki is fejezték.

A Sződi Csupafül Óvoda gyermekösszetételéből és társadalmi környezetéből adódik a helyi programunk megírásának indokoltsága. Fontosnak tartjuk, az esetlegesen hátrányos helyzetből induló gyermekekre való odafigyelést, a differenciált, ill. speciális fejlesztést, községünk néphagyományaira való odafigyelést.

A szülők egyre kevesebb időt töltenek gyermekeikkel, kevés a cselekvésen és felfedezésen alapuló otthoni tapasztalatszerzés. A legtöbb gyermek az otthoni szabadidejét televíziózással, digitális eszközökkel, számítógépezéssel tölti. Ez az elfoglaltság nem biztosítja a gyermekek számára fontos mozgásos aktivitást, manipulációt, környezetben való tapasztalatszerzést, ezért mindezt az óvodai nevelés során igyekszünk pótolni.

Várható helyzet gazdasági szempontból: Az önkormányzatok szűkös anyagi helyzetük ellenére az óvoda fenntartásán kívül igyekeznek kisebb fejlesztéseket is végrehajtani, de továbbra is szükség lesz egyéb források felkutatására, az intézményi alapítvány működtetésére.

Terveink szerint pályázatokon való részvétel, szponzorok megkeresése, Szülői Közösséggel és az óvoda alapítványának kuratóriumával való együttműködés jelentheti a további fejlesztés lehetőségét.

II/4. A szülők elvárásai az intézménnyel szemben.

A minőségirányítás bevezetése óta (2000) kisebb-nagyobb módosításokkal mértük a szülők igény, - és elégedettségét. Az intézményi elégedettségi siker kritérium átlag értékét (80%) minden egyes igény, -elégedettség mérésnél elértük. A megkérdezés során a szülők többsége kívánt élni a véleményezés lehetőségével, és egyben segíteni jövőbeni munkánkat.

Az intézmény feladatai közül a gyermek gondozását, óvását tartották legfontosabbnak. Ezt követte a gyermek értelmi és személyiség-fejlesztésének igénye és a legutolsó sorban tartják szükségesnek az iskolára való felkészítést.

A szülők elégedettek az intézményben a gyermekek gondozásával, mozgásszükségletük kielégítésével, a fokozatos beszoktatással, az étkezéssel és tisztasággal.

A szülők többsége az intézmény légkörét családias, barátinak ítéli meg.

A családlátogatást és fogadóórát a válaszadók töredéke tartotta csak szükségesnek, nyílt napot félévenként igénylik.

Szülői értekezleten a szülők nagy része részt vesz. Úgy érzik, hogy a napi kapcsolat során véleményüket elmondhatják, kérdéseikre választ kapnak. Elégedettek az információkkal, az intézmény dolgozóinak munkájával.

Társadalmi munkával, egyéb módon szívesen segítenék az intézményt.

Közel 100% volt a színház, kirándulás egyéb, óvoda időn belüli szervezett programok igénye. Ezek az adatok szinte folyamatosan helytállóak, hiszen évről évre előtérbe kerülnek a szülői kérdőívek-önértékelés, tanfelügyelet esetén-szülői megbeszélések során ezek a kérdések.

II/5. Az intézmény elvárásai, az intézménybe lépés feltételei.

Az Nkt. 8.§ (1). bekezdése alapján az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, ahol e törvény 5.§ (1) bek. a pontjában meghatározottak szerint óvodai nevelést biztosítunk.

Az intézmény felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az intézményi nevelésbe folyamatosan történik. Előzetes értesítés után minden év májusában történik a gyermekek felvétele.

Feladataink az intézménybe lépés előkészítésekor:

Az új óvodásokat a nyár folyamán meglátogatjuk, felmérjük szociális körülményeiket, valamint a szülővel való beszélgetés alapján felkészülünk az egyéni nevelésre.

Lehetőséget adunk az intézmény életébe való betekintésre. Az első családlátogatás során eljuttatjuk a gyermek jelével ellátott meghívót.

Feladataink intézménybe lépéskor:

Intézményünkben a beszoktatás a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően folyik.

Az otthonhoz kötő játék, kedves tárgy behozatalát is engedélyezzük.

Igyekszünk szoros érzelmi kapcsolatot kialakítani a gyermekkel, hogy biztonságban érezze magát.

Nagy odafigyeléssel, és törődéssel ismertetjük meg a gyermekkel az intézményi környezetet, szokásainkat.

Feladataink az óvodai élet során:

Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó derűs légkör megteremtését, hogy a gyermek szívesen jöjjön intézménybe.

Minden pedagógus saját ízlése szerint, de a gyermeki igények alapján alakítja ki a csoportszobát. Kiscsoportban az életkornak megfelelő kuckók kialakítása, majd egyre inkább a közösségnek megfelelő csoport légkör lesz az elrendezés meghatározója.

A közösségi nevelésben, kezdetben az pedagógus modellnyújtó szerepe meghatározó, később a kortársi modell felerősödését segítjük elő.

Az intézményi nevelés során igyekszünk a gyermek erkölcsi tulajdonságait (együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, tolerancia) és akaratát (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejleszteni.

III. Az intézmény helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Nevelési alapelvek:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását biztosítja.

III/1. Az intézményünk nevelésfilozófiája

Legfontosabb alapelvünk a szereteten alapuló nevelés, nem a tekintélyelvűség.

A 3 – 6-7 éves gyermekek sokoldalú harmonikus személyiségének fejlesztése, érzelmi, értelmi, testi és közösségi szinten.

A gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése a tevékenységek által és azokon keresztül.

Célunk a kulturális értékek és hagyományaink őrzése, hazaszeretetre, etikus magatartásra nevelés.

A gyermek teljes személyiségének fejlődése során váljon alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Az integrált nevelés során külön figyelmet fordítunk a gyermekek felzárkóztatására, tehetséggondozására, hagyományaik megőrzésére.

A természet, felnőttek, gyermektársak és a családi környezet megbecsülésének gyakorlatát példamutatással segítjük.

III/2. A csoportok szervezési elvei.

Intézményünk jelenleg 1 telephelyen, 7 csoportban működik. Az óvodapedagógusok három-négy évig nevelik a gyermekeket.

Az intézményben lehetőleg homogén csoportokat hozunk létre.

Szervezési munkánkhoz tartozik az is, hogy közel arányosan legyenek a csoportokban a veszélyeztetett, magatartási zavarral küzdő vagy más okból hátrányos helyzetben nevelkedő gyermekek.

III/3. Gyermekkép

„Ilyen az ember. Egyedüli példány
Nem élt belőle több és most sem él,
S mint fán se nő egyforma két levél,
A nagy időn se lesz hozzá hasonló”

(Kosztolányi D.)

Gyermekkép az óvodai nevelés országos alapprogramjának megforgalmazása szerint:

- Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek, fejlődő személyiség, aki sajátos és eltérő testi-lelki szükségletekkel rendelkezik.
- A fejlődés szempontjából meghatározó a gyermeket körülvevő szellemi és tárgyi környezet
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, biztosítja minden gyermek számára a magas színvonalú, szeretetteljes nevelést, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermekek három életévétől az iskolába lépésig.

Az intézmény funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció.

Programunkat a családi nevelésre építjük, és azt kívánjuk a gyermekek egyéniségének megfelelően kiegészíteni, fejleszteni.

Az intézmény gyermekösszetételéből adódóan folyamatos feladatunknak tartjuk a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni fejlesztését.

Gyermekeinkkel való kapcsolatunkban alapvető minden gyermek elfogadása, a türelem, tolerancia.

Célunk a személyiségük harmonikus fejlesztése életkori és egyéni sajátosságuknak megfelelően.

Ösztönözzük gyermekeinket az új dolgok felfedezésére melyek során adódó tévedéseket, hibákat segítségnyújtással, gyakorlással, sikerélményhez juttatással igyekszünk javítani. Ezáltal fejlődik a gyermekek kudarcűrő képessége, akarata, önbizalma, mások iránti bizalma. Gyermekeink megbecsülését, önbecsülését a gyermeki tevékenységek, alkotások dicséretével, közösség általi elfogadásával kívánjuk elérni.

Méltóságuk tiszteltben tartásán az alapvető emberi szabadság és a gyermeki jogok biztosítását értjük.

A gyermekek biztonságérzetét derűs, szeretetteljes óvodai légkör kialakításával erősítjük.

A gyermekek számára a szüleik által igényelt hitoktatást az óvodában a hitoktatókkal együttműködve biztosítjuk.

III/4. Óvodakép

Intézményképünk kialakításában, az Országos Óvodai Nevelési Alapprogramjában megfogalmazott irányelveket tartjuk szem előtt, melyek a következők:

- A nevelési munkánk során alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodnia.
- A gyermek számára a legfontosabb a játék sokszínű, gazdag tevékenységrendszer.
- Az óvoda, a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Az óvodában, teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Intézményünk a tevékenységekre épülő helyi pedagógiai programon keresztül valósítja meg a gyermekek közösségi nevelését, mindenkor tiszteletben tartva az egyén igényét.

Intézményünk az integráltan nevelhető, alapító okiratban megjelölt kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket fogadja.

IV. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS FELADATAI

IV/1. Az óvodai nevelés feladata:

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Óvodai nevelésünk, a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekintve alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet megbecsülés és bizalom övezi. Az intézményben folyó a nevelés a gyermeki személyiség, képességek, készségek kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Nem csupán "megengedi", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások igazodnak a gyermek személyiségéhez.

Az intézmény a pedagógiai eszközökkel, módszerekkel segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét - eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítik. Az intézmény azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A nevelés, mint "tudatos értékválasztás" a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-6 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

Feladatunk a képességek előhívása, spontán játékos eszközökkel, hogy a gyermekek ennek segítségével képesek legyenek az új ismeretek befogadására.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva kívánja megvalósítani.

IV/2. Az egészséges életmódra nevelés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az egészséges életmódra nevelésünk célja:

A gyermekek tudásának, képességeinek fejlesztése, amely alkalmassá teszi őket az alapképességek és képességek megszerzésére, egészségvédő kompetenciára. Kompetencia alatt az egészséghez, az élethez való boldoguláshoz szükséges ismereteket, készségeket, képességeket értjük.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben a korszakban kiemelt jelentőségű.

Az egészséges életmódra nevelésünk feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás szokásainak kialakítása
- az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, (élelmezésvezetővel együttműködve, szülők bevonásával (egészséges étrend- rágcálni való behozatala, gyümölcsnap, 50-100% tartalmú gyümölcslevek)
- a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- helyes életritmus biztosítása
- egészségügyi szokások, készségek, képességek alakítása
- az egészség, mint érték hangsúlyozása
- a felnőttek modellnyújtó viselkedése, tevékenységei
- a gyerekek körül élő felnőttek mentálhigiénéjének segítése
- a család és az óvoda egészségnevelési szokásainak összehangolása
- a szülők figyelmének felhívása a tudatosabb táplálkozás és a mozgás fontosságára
- az egészségügyi és egyéb szakszolgálatokkal való együttműködés, betegségek megelőzése

Az országos alapprogram hangsúlyozottan kiemeli: az egészségmegőrzés szokásainak valamint a környezettudatos magatartásnak a kialakítását, a környezet védelmét és megóvását, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítását.

Testápolás, tisztálkodás: A higiéniai szokások bevezetésénél az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermek óvodába kerülésekor az addigi tapasztalatait. A testápolás, tisztálkodás körülményeit ismerő gyermekek számára a mielőbbi önálló feladatvégzést segítjük elő. A kicsik WC használata minden esetben felnőtt felügyeletével, segítségével zajlik, majd az önállósodás fejlődésével mindinkább az intimitás lehetőségét biztosítjuk.

A tisztálkodás során a sorrendiségre és a precizításra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, és ez a nagycsoportban a környezetük tisztántartására is kiterjed.

A gondozáshoz tartozik a téli meghűléses problémákra való figyelemfelhívás, a zsebkendő használat és a köhögéssel kapcsolatos illemszabályok.

Étkezés

Az étkezés szokásrendszerének kialakítása is az előzetes képességre épül. A naposi teendők végzését már a kiscsoportban is megengedjük, de a nagycsoportban a közösségért végzett munkának is felfogjuk. Igyekszünk minél előbb megismertetni minden gyermekkel a kulturált étkezés szabályait, az evőeszközök használatát. Minden csoportban felhívjuk a szülők figyelmét a reggeli étkezés fontosságára, lehetőséget adunk az otthon nem reggeliző gyermekek étkezésére (szülők által önkéntesen behozott gyümölcsök adásával). A csoportokban szülői döntés alapján gyümölcsnapot tartunk.

Öltözködés: A szülőkkel együttműködve már kiscsoporttól az időjárásnak megfelelő öltözködésre neveljük a gyermekeket. Ez azért is fontos, mert a mindennapos szabadlevegőn tartózkodás külön odafigyelést igényel. A gyakori öltözködés, vetkőzés elősegíti a korai önállósodást ezen a területen. A ruhák fokozott igénybe vétele szükségessé teszi, a váltóruha létét, melyet minden korcsoportban kérünk. A gondozatlanul érkező, vagy nap közben bepiszkolódo gyermekét átöltöztetjük. Ha nincs váltóruhája a gyermeknek, akkor az óvodának adományozott ruhákból biztosítunk számára tiszta, száraz ruhát. Ebben a tevékenységben igen nagy szerepe van a dajkák odafigyelésének. Nagycsoportra már az öltözködés eszközeinek és helyének tisztán tartása is a gyermeki feladatok közé tartozik.

Pihenés: Óvodánkba aránylag sok a korán érkező és a nyitvatartási idő végéig maradó gyermek, ezért a kis és középső csoportban az aktív pihenést szorgalmazzuk, melyet igényelnek is a gyermekek. A nagycsoportban különösen a tavaszi időszakban már nem igénylik az aktív pihenést a gyermekek ezért udvari játékkal töltik az idejüket, a pihenni kívánó gyermek a másik csoportban pihenhet le. Aktív pihenés nélküli délutánokat iktatunk be a karácsonyi, farsangi időszakban és gyermeknapon is.

Egészségügyi prevenció: interaktív előadás az egészséges étkezésről és fogápolásról évente
Fogászati szűrés (fogorvos munkája) évente.
Védőnői látogatás, tisztasági ellenőrzés.

IV/3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága

a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció céljai:

- a gyermekek szerezzenek minél több tapasztalatot az együttélésekről (felnőtt-felnőtt, óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek, férfi-nő, fiú-lány, idősebb-fiatalabb, házigazda-vendég viszonylatában és a család, óvoda, más családok, közlekedés, színház, múzeum, állatkert, mozi, természet színterein).
- kapcsolataikat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- próbáljanak meg a megtapasztalt együttélési szabályoknak, illemnek megfelelően viselkedni;
- ismerjék a szűkebb és a tágabb környezetüket, ami a szülőföldhöz való kötődés alapja;
- más kultúrákból érkezett gyermekek népi kultúrájának, szokásainak megismerésére és elfogadására törekedjenek a multikulturális nevelés jegyében;
- tudjanak együtt érezni, átérezni a másik gyermek bánatát, örömet, örülni mások sikereinek;
- próbálják megvalósítani vágyaikat, akaratukat a viselkedési szabályok lehetőségein belül;
- találjanak örömet a tevékenységeikben, legyen lehetőségük az önkifejezésre;
- széles érzelmi skálán fejezzék ki érzelmeiket, a szeretet kifejezésének képessége domináljon;
- tapasztalják meg és elemi szinten gyakorolják a harag tettelegességtől mentes kinyilvánítását;

- legyen lehetőségük magányukat, gátlásosságukat oldani játék és különféle tevékenységek segítségével, félelmeiket, bánatukat próbálják meg különböző módon kivetíteni;
- elemi szinten tudják kontrollálni viselkedésüket; hallgassák meg mások véleményét is;
- próbáljanak megérteni másokat, elfogadni a különbözőségeket, a másságot;
- tapasztalják meg és minél ügyesebben gyakorolják a kommunikáció különféle formáit;
- alakuljon ki barátságos, szeretetteljes, szoros kapcsolat társaikkal és a felnőttekkel;
- érdeklődjenek mások iránt, tapasztalják meg és alapozódjon meg viselkedésükben a gondoskodás, figyelmesség, önzetlenség, együttműködés és segítőkészség;

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése nevelő munkánkban

- derűs légkör biztosítása, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az éntudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, **életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként** változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekekhez, a gyerekek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az intézménynek igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az intézmény nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kíváncsiságokkal találkozhat. Az intézményben a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az

érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan intézményi atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció feladatai:

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése példamutatással, megerősítéssel.
- az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- biztosítsunk pozitív érzelmekkel telített, kiegyensúlyozott, nyugodt, türelmes, biztonságot, szeretetet sugárzó óvodai légkört;
- minél több lehetőséget szervezünk az érzelmi tapasztalatszerzésre. Ezért tegyük minél gyakoribbá a kedvező tapasztalatokat;
- a gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az intézmény más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése;
- segítsük a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, személyiségük alakulását;
- segítsük, hogy reális önismeretük, önmagukkal és másokkal szemben való igényességük alakuljon ki;
- tudjanak különbséget tenni, ismerjék a jót és a rosszat, segítsük a következmények felismerését;
- fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink ne legyenek automatikusan teljesítők, legyen pozitív érdek- és önérvényesítésük;
- legyünk következetesek, érzelmileg azonosuljunk a gyermekekkel. Legyünk toleránsak, őszinték, elfogadók;
- a tevékenységek során építsünk a gyermekek belső motivációira és öntevékenységre;
- mutassunk példát a stresszhelyzetek kultúrált feloldására. Segítsük át a gyermekeket ezeken a helyzeteken; stresszoldó magatartásunkat hassa át a megértés
- segítsük a különféle problémákkal küzdő gyermekeket abban, hogy szorongásaikat, félelmeiket játékban és más tevékenységekben kiélhessék. Segítsünk a peremhelyzetre sodródó gyermekeknek, hogy önmagukat el tudják fogadni, illetve mások is elfogadják őket;
- adjunk olyan feladatokat a gyermekeknek, melyekben felelősségérzetük megerősödhet, fokozzuk magabiztosságukat, önbecsülésüket;
- átgondolt szokásrendszerben, a felesleges korlátozásokat, fegyelmezéseket elkerülve fejlesszük a gyermekek akarati tulajdonságait (önállóság, szabálytudat),
- alakítsuk morális érzéküket, együttérző magatartásukat, becsületességüket, tisztelttudó-illetemtudó magatartásukat, empátiájukat;
- fontosnak tartjuk az akarat fejlesztését: a kitartás, állhatatosság képességét, a siker és kudarc elviselését, az akadályok leküzdésének megpróbálását;
- közös programokat szervezünk a családokkal, ezzel erősítjük a gyermekek pozitív érzéseit családjuk tagjai iránt;

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az intézményi nevelőmunka alapvető feladata; olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas

megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Feladataink a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör, a családtól való elszakadás után is biztonságot nyújtó környezet kialakítása.
- A másság, fogyatékoság elfogadtatása
- Önzetlenségre, kudarcűrésre, megoldáskeresésre való nevelés
- Másokkal való együttérzésre, segítségnyújtásra való nevelés.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

IV/4. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés, a nyelvi kultúra fejlesztése a kultúra átadásának alapfeltétele.

Az anyanyelvi nevelés az egész óvodai életet átszövi, feltétel, cél, feladat, eszköz és módszer. A társadalmi kommunikáció nem képzelhető el személyes kapcsolatok, közvetlen nyelvi kommunikáció nélkül. A beszélő magatartás kifejlődése a szocializáció alapja, ezért elsősorban a kommunikáló képességet, a beszélő magatartást kell fejleszteni. A beszélőkedv kialakulásának feltétele a nyugodt, derűs, nyitott, toleráns, élménygazdag, személyiség- és tevékenység-centrikus, játékos óvodai környezet.

A beszélő magatartás, a kommunikációkészség alapvető meghatározói:

- a genetikus adottságok,
- a szociokulturális háttér,
- a család kommunikációs szintje,
- az anya-gyermek kapcsolata,

- és mindenekfelett az anya mintája.

A gyermekutánzás útján tanulja a beszédet, ezért nagyon fontos az őt körülvevő felnőttek mintája. Az anyanyelvi nevelés feltétele a tapintat és a türelem, az egyéni érési ütem figyelembevétele, a kivárás.

Anyanyelvi nevelésünk céljai:

- erősödjön a gyermek beszélőkedve;
- szívesen, gátlások nélkül, folyamatosan, életkori sajátosságaiknak megfelelő alaki, nyelvi helyességgel, tartalmi változatossággal, bő szókinccsel beszéljenek;
- váljanak minél felszabadultabbá, játékosabbá, közlékenyebbé;
- tudjanak alkalmazkodni különböző beszédhelyzetekhez, tudják megválasztani a megfelelő kifejezési formákat, a teljes ember vegyen részt a közlésben;

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés kapcsolata.

- Minden tevékenységformában megvalósítandó, kiemelt feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a különböző kommunikációs formák alakítása, helyes mintaadás a nevelőtevékenység egészében jelen van.
- A gyermekek tapasztalatszerzéssel új ismereteket szereznek a természeti-társadalmi környezetről.
- Értelmi nevelés feladata a tapasztalatok rendszerezése, azok különböző élet-helyzetekben való gyakorlása, és megfogalmazása.
- Ösztönző környezet az értelmi képességek fejlesztésére (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás)

Értelmi nevelésünk céljai:

- tevékenység, élményszerzés közben fejlődjenek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás);
- természetes kíváncsiságukat, megismerési vágyukat többféle helyzetben, szituációban élhessék ki, ismerjék meg a felfedezés, próbálkozás, kísérletezés örömét;
- változatos tevékenységek közül választva, egyéni érdeklődésüknek megfelelően szerezzenek tapasztalatokat;
- fejlődjön önállóságuk, figyelmük, kitartásuk, pontos feladatvégzésük, feladattudatuk;
- alapozódjon meg gondolkodásuk önállósága;
- döntéseikben tanuljanak meg konkrét tapasztalatokat felhasználni, és elemi szinten következtetni;
- legyenek vállalkozó kedvűek, nyitottak, toleránsak, tudni vágyók, optimisták;
- legyenek készek az új élmények befogadására;
- legyen önértékelésük, pozitív „énképük”;
- szerezzenek tapasztalatokat konfliktushelyzeteik kezeléséről;
- véleményüket próbálják meg kifejezni;
- tevékenység és élményszerzés közben tegyenek szert tapasztalatokra, és elemi szinten sajátítsák el az információkeresés célszerű formáit.

Értelmi nevelésünk feladatai:

- szervezzünk, biztosítsunk olyan élményszerzési lehetőségeket a gyermekek számára, melyek által fejlődnek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás);

- megerősítő, támogató magatartásunkkal, érdekes szituációk megteremtésével tartjuk ébren kíváncsiságukat, megismerési vágyukat;
- teremtsünk olyan lehetőségeket, melyekben önállóan tevékenykedhetnek;
- segítsük elő a gyermekek kreativitásának kibontakozását;
- viselkedésünkkel, beállítódásunkkal, példánkkal nyújtunk modellt a nyitott, toleráns, kreatív megközelítési módokra;
- ismerjük el a problémák eredeti megoldását;
- használjuk fel nevelőmunkánkban a családból hozott kulturális értékeket és hagyományokat.

Az óvodáskorú gyermekek pszichikai és gondolkodásfejlődése a külvilággal való szüntelen kölcsönhatásban alakul, ez a tárgyakkal való manipulációtól a gondolati tevékenység felé haladó folyamatban valósul meg.

Az óvodás gyermekre jellemző:

- a gyakorlati problémamegoldó gondolkodás, melyben a reális cselekvés és a gondolkodási műveletek váltják egymást
- a fantázia szabad áramlása, a kötetlenül áradó asszociáció, a könnyedén fellépő analógia
- az, hogy a logikai műveletek a cselekvésben szerzett tapasztalatokból származnak.

Gondolkodását a közvetlen megismerés, észlelés, emlékezet logikája uralja, mely az erős emocionalitás hatása alatt áll.

A tevékenységek gyakorlásánál arra törekszünk, hogy ezek hosszantartóak, folyamatosak, egymásra épülők, fokozatosan nehezedők és játékosak legyenek. Figyelmet fordítunk a differenciált nevelésre, tehetséggondozásra, felzárkóztatásra is.

A tevékenység során segítséget adunk a gyermeknek, de meghagyjuk a hibázás, próbálkozás, korrigálás jogát. Az erőfeszítések árán nyert siker ösztönzi a kitartó munkára, az újrakezdésre és nem a meghátrálásra.

Az **érzékelést, észlelést** játékos gyakorlatokkal, egyre több inger hatásával és az érzékszervek finomításával fejlesztjük. Az egyidőben egyre több ingerhatást az óvodapedagógus segítségével rendszereznek.

A **figyelem fejlesztését** a cselekvés, szemleltetés fenntartása segíti elő. A szándékos figyelemre, összpontosításra irányuló tevékenységek, pl. díszítő munka, veteményezés, szabály játékok a koncentráció megerősítését szolgálják.

Emlékezet fejlesztését élmények nyújtásával, élménybeszámolók rendszeres meghallgatásával, egyszerű feladatok ismételtetésével segítjük elő.

Képzeletük fejlesztésére a gyakori mesélés hatására improvizációs játékok, zenei rögtönzések, dramatizálás, bábozás alkalmával van lehetőség. A tevékenységek, élmények újra játszásával, a szerepek módosításával, humoros fordulatokkal tehetjük élményszerűvé a gyermeki fantázia határtalanságát.

Az egyszerű gondolkodási műveleteket a tevékenységek közben gyakorolják, az óvodapedagógus segítségével ok-okozati összefüggéseket keresnek, mindennapi tapasztalataikat összegzik. A gyűjtőmunkáik során lehetőségük nyílik az analízis-szintézis közvetlen megtapasztalására.

Az értelmi nevelés a tanulási tevékenység során speciálisan, és egyénre szabottan megvalósítható.

Az értelmi nevelés egyénre szabott fejlesztéséhez szükség van arra, hogy már óvodába érkezéskor felmérje az óvodapedagógus a gyermek képességeit, ha szükséges dolgozzon ki egyéni fejlesztési tervet, közölje észrevételeit a szülővel, irányítsa szakemberhez a gyermeket és a szülőt is.

Fontosnak tartjuk a gyermekekkel foglalkozó munkatársak összehangolt munkáját a gyermek fejlesztésének, tehetséggondozásának érdekében.

IV/5. Esztétikai nevelés

Az esztétikum az élet minden mozzanatában jelen van, az emberi életmód egészében jelenik meg.

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága az „érzelmi vezéreltség”, ezért az esztétikai nevelésünket élményekre építjük, a változatos tevékenységek és a játékok közben valósítjuk meg, segítségül hívva a drámapedagógia módszereit. A nevelés folyamatában olyan élménypedagógiát érvényesítünk, amely alkalmassá teszi a gyermekeket az esztétikum befogadására, létrehozására, megóvására.

Az esztétikai nevelés feladatait a műveltségi tartalmak más-más területeit felölelően, az óvodai tevékenységi formákat változatosan szervezve, koncentráltan, komplexen valósítjuk meg.

Esztétikai nevelésünk célja, hogy a mindennapi tevékenységek során ismerjék fel az esztétikus jelenségeket, élvezzék a „szépet” és becsüljék meg azt. A fejlődésük során fokozatosan váljanak képessé az esztétikus dolgok létrehozására, majd használják azt a komplex foglalkozások, tevékenységek során.

Életkoruknak megfelelően ismerkedjenek meg a művészetek alapjaival. Az óvodapedagógus nevelje igényességre a gyermekeket példamutató megjelenésével, környezetük alakításával. Hívja fel a gyermekek figyelmét a természet szépségeire, annak megóvására és használják fel a természet adta gyűjteményeket környezetük esztétikus kialakítására.

Feladataink:

- A kreativitás fejlesztése.
- Művészi nyelv használatának megalapozása.
- A népi hagyomány szépségeinek felfedezése és megőrzése.
- Saját környezetükkel, személyükkel kapcsolatos igényesség megalapozása.

IV/6. Erkölcsi nevelés

Óvodai nevelésünk során az erkölcsi nevelést azonosnak tekintjük a jellemformálással. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve nem beszélhetünk kialakult jellemről. Ezért az óvoda feladatának a családi nevelésre épülő magatartási és viselkedési formák alakítását tekintjük.

A gyermek sokoldalú és folyamatos tevékenykedtetése a fejlesztés elengedhetetlen feltétele, mely biztosítja a megfelelő alkalmat a megfigyelésre, gyakorlásra a magatartásformák megerősítésére. Ezáltal a családok eltérő normáit a társadalom és közösség normáinak megfelelően tudjuk alakítani. Érveinket igyekszünk olyan tényekkel, eseményekkel

alátámasztani, amit a gyermek átélt vagy tapasztalt. A képi, tárgyi bizonyítékokat, valamint a sajtó és az irodalom tényeit is alkalmazzuk tényeink alátámasztására.

Az erkölcsi nevelésünk során azonban a legfőképpen a gyermekeket körlveő felnőtt modellnyújtó szerepét és hitelességét emelném ki, hiszen a kisgyermek számára a szülő és az óvónő mindenben példakép.

IV/7. Prevenció és korrekció tevékenységek

Óvodánkban a logopédus évente felméri az 3 illetve az 5 éves gyermekek beszédfelettségét, kiszűri a beszédhibás gyermekeket. A családokkal felveszi a kapcsolatot: tájékoztatja a szülőket gyermekük beszédállapotáról, tájékoztatja őket a beszédfejlesztés további lehetőségeiről.

V. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

Játék:

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, a világ megismerésének eszköze, a fejlődés fontos tényezője. A feladatunk a játék feltételeinek biztosítása, figyelemmel kísérése, szükség szerint segítség, ötlet adása.

Mondóka, ének:

A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, hangulati állapotához igazodó ének, mondóka felkeltik a gyermekek érdeklődését, formálják esztétikai ízlésüket pozitív érzelmeket keltenek, érzelmi biztonságot nyújtanak.

Az ismétlésekkel, a játékos mozdulatokkal erősítjük a zenei élményt. Az ének, mondóka segítségével derűs légkört teremtünk a csoportban.

Vers, mese:

Hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi és szociális fejlődésére. Az óvodában az irodalmi és a népi műveket egyaránt felhasználjuk az élményszerzésre. Sokféle helyzethez kapcsolhatjuk, alakulását a gyermek pillanatnyi állapota, igényei befolyásolják.

Alkotó tevékenység:

Örömforrás maga a tevékenység, nem az eredmény. A feladatunk a feltételek biztosítása, technikák megmutatása, az alkotókedv ébren tartása, a gyermeki alkotások megbecsülése, megőrzése.

Mindennapos mozgás:

A mozgás alapvető formái kialakulásának időszaka a 0-3 év. Az egészséges gyermek mozgásigénye nagy. A szabad mozgáshoz mind a csoportban, mind a szabadban biztosítjuk a feltételeket. Mozgásfejlesztő játékok, minél nagyobb mozgástér, elegendő idő biztosítása elengedhetetlen feltétele a harmonikus fejlődésnek. Kiemelt figyelmet fordítunk a nagymozgások biztos végeztetésére, az egyéni korrekcióra.

Tanulás:

A 3-6 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják, azt kiegészítik.

Az **objektív feltételek**, mint az intézmény épülete, berendezései, az intézmény udvara a gyermeket körülvevő környezet általában adottak. Az óvodapedagógusi önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül milyen bútorzattal és hogyan alakítják ki az intézmény belső tereit és csoportszobáit. Nagyon fontos, hogy az intézmény udvara fűvel borított és aszfaltozott udvarrészt egyaránt tartalmazzon. Ez nemcsak az egészséges életmód feladatainak megvalósítását teszi könnyebbé, hanem kellemesebbé is varázsolja a gyermekek környezetét. Arra törekszünk, hogy minél nagyobb egybefüggő játszó és mozgásra alkalmas tereket alakítsunk ki.

Ez nagymértékben elősegíti azt a pedagógiai célunkat, hogy a kooperáció és kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen és akadálytalanul megvalósuljon. Ugyanezt a célt szolgálja a csoportszoba szűk kereteinek kitágítása azáltal, hogy minél nagyobb területen engedjük az óvodásokat mozogni. A folyosó, a mosdó, az előterek mind-mind alkalmasak arra, hogy játszó és beszélgetőhelyek legyenek a gyermekek számára.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése.

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körül veszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és a szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelőhatásokat. A munkatársak együttműködését az óvónői- és dajka teamek a minőségbiztosítási folyamatban rögzítettek szerint segítik.

VI.AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel a helyi szokásokra, igényekre.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fókuszban a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, és a játék kitüntetett szerepe.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élıszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezésére, valamint a gyermekek megismerésére és fejlesztésére, a fejlődésük nyomon követésére a mindenkor szabályozott dokumentációt alkalmazzuk.

Az óvodai nevelés jóváhagyott pedagógiai program alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett,(interaktív tábla)– iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket, tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak tekintjük. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok

megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. Intézményünk az éves tematikai tervezésnek megfelelően - szakmai team által- iskola előkészítő tevékenységeket dolgoz ki és tervez, a munkatervben szereplő témakörökhöz kapcsolódóan. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben az intézmény által kidolgozott és alkalmazott iskolaérettségi képességszint mérőt alkalmazzuk.

VI. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a helyi óvodai programunk hasonlóan a tevékenységközpontú óvodai programhoz a fejlesztést négyes feladatrendszerbe foglalja. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól. **A feladatrendszer elemei:**

- 1. Játék és tanulási tevékenység**
- 2. Társas és közösségi tevékenység**
- 3. Munkatevékenység**
- 4. Szabadidős tevékenység**

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység, mint pl. a sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

VI/1. Játék és tanulási tevékenység

A tanulás az élet minden területét átszövi. Az ember a világot tanulás útján érti meg, veszi birtokába. Éntudata a világ jelenségeinek viszonylatrendszerében alakul; megtanul"élni" praktikus és szellemi síkon egyaránt. Tanulás útján alakul világképe. Jelentős hatást gyakorol a gyermek világképének formálódására a felnőtt érték közvetítő, kultúra- és hagyományátadó modellje. Ezért alapvetően meghatározó a gyermek szociokulturális háttere, élménykönyezete, a fontos személy jelenléte.

A gyermekjellemző módon emocionálisan, igen kis lépésekben tanul. A pszichikus képességek egyenetlen fejlődése miatt azonos korcsoportban egy-két éves eltérés is lehet a fejlettség szintjében. A tanulást elsősorban kisebb csoportokban vagy egyénileg, személyes törődéssel, egyénre szabott differenciált módszereket alkalmazva szervezzük meg. A kisgyermek gondolkodására a konkrét képi felfogásmód a jellemző, ezért kerüljük el a túl korai tudatosítást, a verbális absztrakciót.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Az óvodában a tanulás folyamatos, utánzáson alapuló spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését segíti elő. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, sétákon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban szervezett.
- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- A tanulás formái: utánzáson alapuló, spontán, játékos, kérdésekre épülő, irányított ismeretszerzés, gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzáson alapuló, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése játékba beágyazva.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása, differenciált fejlesztés.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

Arra törekszünk, hogy olyan tanulási helyzeteket teremtsünk, melyeket örömmel élnek meg a gyermekek. Hiszünk abban, hogy ezzel megalapozhatjuk az egész életen át tartó tanulás igényét.

A játék a 3-6 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit

és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett "játékos módszerekkel" nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet - különösen a játékban - nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagálókészségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben

elősegítheti. Például a társakkal való együttjátás, vagy a játékon belüli önállóság, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségei, vagy olyan tulajdonságok szükségessége, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölé-rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása egy-egy játéksituációban, vagy a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szerepelosztások, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék kiemelt jelentőségű tájékoztató, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.

A játéktevékenység nevelési eszköz, mely alkalmas:

- a gyermekek személyiségének alakítására, képességeinek fejlesztésére
- a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, bizonyos mozgásformák gyakorlására
- az értelmi képességek fejlesztésére
- a finommotorikus mozgás fejlesztésére
- a beszédkézség alakítására
- az ismeretek bővítésére

A játék a szocializáció iskolája, a társas viselkedés gyakorlásának legjobb eszköze.

A játékellet feltételei:

A felszabadult, derűs légkör az óvodákban folyó munka elengedhetetlen feltétele.

A csoportokban érezhető derűs, meghitt légkört meghatározza:

- az óvoda általános légköre
- a csoportban dolgozó felnőttek személyisége, gyermekszeretete, szaktudása,
- együttműködése
- a csoportban folyó tartalmas nevelőmunka színvonala

Az óvónők megértő, segítő gondoskodása, védő szeretete, kiegyensúlyozott magatartása biztonságot ad a gyermekeknek. Érzik, hogy jelenlétük fontos a felnőttek és társaik számára.

Érzik, hogy szívesen tartózkodnak együtt, kérésükre játszótárrá válnak.

Az óvónőktől számtalan példát láthatnak az adódó konfliktusok kezelésére, a problémás helyzetekben való eligazodásra, ezek megelőzésére.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára, lehetőség nyújtása az otthoni élmények feldolgozására.
- A játékhoz szükséges jó minőségű eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel, ízlésformálás.
- A társas kapcsolatokban a negatív élmény, frusztráció oldása.
- A mindennapos, szabadban történő játék maximális idejének kihasználása.
- A szülők játékról alkotott véleményének formálása.

Nevelőtestületünk fontosnak tartja, hogy a játék során a gyermek a környezetében fellelhető természetes anyagokat tudja használni, ebben az óvodapedagógus egyénisége legyen példamutató, biztonságot adó.

A hagyományörzés során gyűjtött játékok legyenek életkornak megfelelőek, neveljenek kitartásra, egészséges életmódra, alakítsák ki küzdeni akarást és tudást, neveljen kudarcűrésre a megfelelő életszakaszokban.

A népi dalosjátékok formálják összetartó közösséggé a csoportokat, alakuljon ki érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igénye / barátkozás, együttérzés, segítőkészség. /

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek, a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságból kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez,

egyéniiségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés.

VI/2. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény:

- sajátítsa el a másokkal történő érintkezés szabályait
- tudjon másokkal együttműködni.

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mind ehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a **tevékenykedtetésen** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a

gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.
- A másság elfogadása a fogyatékos gyermekek esetében is.
- Feladatunknak tartjuk annak biztosítását, hogy a közösen átélt élmények, a közös alkotás öröme a közösséghez tartozás érzését, a személyiség fejlődését segítse elő.
- A közös hagyomány által alakuljon ki az összetartozás igénye, a környezethez való kötődés.

VI/3. Munkatevékenység

Munka jellegű tevékenységek: a személyiség fejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással hasonlóságot mutat a munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A szociális tanulás, a szocializáció és személyiségfejlesztés egyik hatékony formája a munka, mely az óvodáskorban munka jellegű tevékenységekben is kifejeződik.

A gyermek ezt a tevékenységet a felnőtt mintát alapul vevő, mintakövető, utánzó, örömet okozó tevékenységként, játékként éli meg egész óvodában töltött idejében.

Programunk fontos elemének tekintjük a gyermekek munka jellegű játékos tevékenységeit, mert számukra ez öröm, önként vállalt, aktív és szívesen végzett tevékenység:

- önmaga kipróbálására, környezetének cselekvő megismerésére, az érzelmileg közelálló személyekkel való együtt munkálkodásra ösztönzi;
- e tevékenységek közben megéli, hogy környezetére hatással van, ezzel énerősítő módon járul hozzá autonóm személyiségének kialakulásához;

A gyermekmunkára jellemző, hogy örömmel, szívesen végzett tevékenység.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége.

A közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermek önmagáért, és a társaiért tevékenykedik, kisebb megbízatásokat vállal. Az óvodapedagógus a gyermeki munkát tudatosan tervezi, szervezi, abban a gyermekkel együttműködik.

Céljaink:

- a gyermek a saját szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos tevékenységeket (tisztálkodás, étkezés, öltözködés, játékelrakás, átrendezések stb.) egyénifejlettségének, képességeihez mérten önállóan végezze;
- legyen igénye a pontos, esztétikus munkavégzésre;
- ismerje meg személyes tárgyait, ruháit óvja, rakja rendbe; segítsen a kisebbeknek, a rászorulóknak;
- vállaljon feladatot másokért, kisebb csoportért, nagyobb közösségért;
- legyen örömforrás számára a munka jellegű tevékenység

Feladataink:

- örömteli aktív munka jellegű tevékenységekre serkentő légkört alakítunk ki;
- tudatos szervezéssel úgy alakítjuk a gyermekek napirendjét, hogy kellő hely, idő és eszköz álljon rendelkezésükre;
- a felnőttek, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével, türelmes irányítással szervezzék és értékeljék a gyermekek erőfeszítéseit.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztőhatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes **önállóságot**. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától érthető és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, **folyamatos** tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek meg tanuljanak **önállóan dönteni**, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. Arra azonban mindenütt van lehetőség, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, közösen megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk rendezzék be a csoportszobákat, maguk díszítsék fel a termet. Fontosnak tartjuk az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

A munkatevékenység során fontosnak tartjuk a felnőtt dolgozók példamutatását, igényességét.

Továbbá nagy odafigyeléssel adunk feladatokat a valamilyen okból sérült gyermekeknek, hogy se a kizártság, se a kudarc érzését ne kelljen ebben a korban megtapasztalniuk.

VI/4. Szabadidős tevékenység

Az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Jelentős idő jut arra, hogy a gyermekek az óvodapedagógusok által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, társasjáték, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

Óvodánk nagy udvarral rendelkezik ezért igyekszünk a lehető legtöbb időt a szabadban tölteni. A szabadidő hasznos eltöltéséhez sokféle tárgyi feltételt igyekszünk biztosítani. A közeli patakpartok, rétek is hasznos időtöltésre adnak lehetőséget.

A természeti és társadalmi környezet valamint az óvodapedagógusok nyitottsága, a munkatársak együttműködése a biztosítja gyermekeink szabadidejének tartalmas eltöltését. Szülői kérésre egyéb óvodán kívüli programokat is szervezünk / színház, kirándulás, üzemlátogatás, sportrendezvények./ ezzel is segítve a gyermekek sokoldalú fejlődését.

VIII. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

VII/1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

VII/1.1 Anyanyelvi fejlesztés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés **komplex** folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.

Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékeli. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédetől. Dicsérje és biztassa a bátoribb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérelje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátoltsággal, beszédbeli elmaradással küzd. szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.

- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása, választékos beszédre ösztönzés.
- A gyermeki kérdések inspirálása, mindenkori megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.

Óvodánkban heti egy alkalommal, iskola előkészítő csoportban a szakszolgálat által biztosított utazó logopédus foglalkozik a beszédhibával küzdő gyermekekkel.

Lényeges, hogy az óvodapedagógusok naponta több alkalommal meséljenek.

A vidám népi játékok dramatizálása, a gyermek számára írt népköltészeti alkotások, a bábjáték olyan gyermeket is beszédre ösztönöznek, akik egyébként nem szívesen beszélnek. Az ilyen alkotások gyűjtése is folyamatos feladatunk.

Feladatunknak tartjuk a szülő tájékoztatását a beszédzavarral küzdő, ill. a kiemelkedően jól beszélő, szereplő gyermekről.

VII/2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

VII/2/1. Egészségnevelési és környezeti nevelés

Egészségnevelési és környezeti nevelés elve: Az értékrendszer megfogalmazása, amely meghatározza óvodai környezeti nevelés alapjait, valamint az elérni kívánt konkrét célokat.

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- a környezettel, természettel kapcsolatos anyag feldolgozása a foglalkozásokon képességfejlesztő tevékenység formájában
- környezettudatos életmód elemeinek szocializációja (pl. hulladékszelekció, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása)
- a különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása
- személyes higiéné elsajátíttatása
- az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- egészséges étkezés
- anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása
- csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az egészséges életmód kialakításának segítése (helyes táplálkozás; dohányzás, alkohol, drog nélküli élet legyen a cél)
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése
- a helyzetfelismerés, az ok-okozati összefüggések felismerése képességének kialakítása, fejlesztése

- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése
- globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A kötelező foglalkozási keretben végzett környezeti és egészségnevelés

- az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználása
- nevelőmunka környezeti és egészségnevelési témák
- kirándulás

Szabadon választható elemek

- környezetvédelmi, egészségvédelmi akciók
- részvétel községi programokon (Föld napja, Víz világnapja, autómentes nap)
- előadások, kiállítások
- pályázatok, versenyek

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- **Óvodai környezet:** Az építészeti jellegű átalakításoktól a falak és folyosók díszítéséig igen sok lehetőség van a környezeti nevelésre. Hasonlóképpen fontos megtervezni az óvoda mindennapi életének ezernyi mozzanatát (pl. a rendezvényeken használt eszközök, élelmiszerek milyensége, a kirándulások körülményeinek megválasztása, a kiállítások témaválasztása), és azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az óvoda környezet barátságosabbá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és gyermekek életmódját környezettudatosabbá, játékok készítése újra hasznosított anyagokból
- **Kapcsolatrendszer, kommunikáció:** Az óvodán kívüli kapcsolatrendszer és kommunikáció alapvető eszköze az óvoda nyitottá válásának, a kistérségi szemlélet erősödésének.
- **Pedagógus-továbbképzés:** A nevelőtestület továbbképzésének megtervezésekor külön figyelmet fordítunk arra, hogy a környezeti nevelés elveinek és gyakorlatának fejlesztése is helyet kapjon.
- **Eszközök:** A hatékony környezeti neveléshez szükséges eszközök beszerzését a nevelési folyamat során végezzük. (szelektív szemétgyűjtő, szelektív zsákok, használt elemgyűjtő beszerzése, humusztárolás)

VII/2/2. Külső világ tevékeny megismerése

Az óvodáskorú gyermekek szűkebb és tágabb természeti, emberi és tárgyi környezetükről érdeklődésük és tevékenységeik során szereznek különféle tapasztalatokat. A körülöttük lévő világ felfedezése közben megismerik a szülőföld, a hazai táj szépségeit, az emberek által alkotott értékeket, találkoznak a családi, helyi és néphagyományokkal, szokásokkal. Eközben kialakul az a pozitív érzelmi viszony, mely a nemzeti identitás alapja lesz és elvezet a természet védelméhez, valamint az emberi alkotások megőrzéséhez.

A külső világ tevékeny megismerése közben a gyermekek felfedezik, megismerik a környezetet, matematikai tapasztalatok birtokába jutnak, melyek hozzájárulnak az életkornak megfelelő biztos tájékozódáshoz, eligazodáshoz a környezetben.

A gyermekek környezetükkel való közvetlen kapcsolata a körülöttük lévő felnőttek közvetítésével jön létre. A családi hatáson túl az óvodapedagógus a gyermek számára a minta, de egyben partner is.

Együttműködik, kezdeményez, sokféle lehetőséget biztosít, tevékenységeket kínál.

A külső világ megismerése során kialakulnak a gyermekekben azok a szokások, viselkedési Formák, erkölcsi alapértékek, melyek segítik őket a világban történő eligazodásban.

A környezeti nevelés szempontjából különösen fontos elv, hogy az óvoda „nyitott” legyen, azaz szerves, integráns részét képezze az adott településnek, régiónak.

A környezeti nevelés megtervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a település (falu) természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeire, adottságaira; a helyi értékek és problémák feltérképezésére. Külön feladat ezeknek a helyi értékeknek, adottságoknak az óvodai programba való beépítése mind a tartalmat, mind a hozzá rendelt tevékenységrendszerrel illetően.

A külső világ tevékeny megismerése során:

- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

- A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Környezeti nevelésünk feladatai:

- a környezet- és természetbarát szemléletet támogató óvodai környezet kialakítása
- együttműködésre nevelés, mert összefogással óvhatjuk, védhetjük a környezetet, a természetet
- a természet megszerettetése
- a felfedezés élményének, a cselekvő tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása (tervezetten, spontán)
- a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása
- az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megvilágítása a helyi sajátosságok felhasználásával
- a gyermek közvetlen környezetében lévő állatok, növények megismertetése, megszerettetése, személyes példa, a modell jelenléte a nap minden percében

- olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természetes és az ember által épített, létrehozott, környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel kialakulásához
- a környezet- és természetbarát életmód iránti érdeklődés felkeltése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt igyekszünk megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ez által megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban. Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.

Születéstől-felnőttkorig

A természet-társadalom-ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrátjátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi

bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Természeti környezet:

- napszakok, évszakok változása
- Színek, időjárás, öltözködés
- Növények fejlődése, fajtái, gondozásuk, hasznuk
- Állatok előfordulása, fajtái gondozásuk, védelmük, hasznuk
- Környezet- és természetvédelem

Társadalmi környezet:

- család (lakóhely, foglalkozás, ünnepek)
- Óvoda felnőtt és gyermekközösség, szokások, iskola
- Közlekedés
- Foglalkozások
- Falu-város, hazánk
- Ünnepeink

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, virágoskert működjék.
- Fedezzék fel lakókörnyezetünk élővilágát (erdő, rét, patak, tangazdaság)
- Környezetvédelem és az állatok védelmének fontosságára való figyelem felkeltés.
- Munkahelyek, foglalkozások, népi kismesterségek megismertetése.
- Közlekedési eszközökkel, szabályokkal való ismerkedés.
- A növény és állatvilág megismerése, valamint az ember, mint biológiai és társadalmi lény.
- A tárgyi kultúra szeretete és védelme.
- A természethez való pozitív viszony kialakítása.
- Gyűjtőmunka végzése, rendszerezése
- A folyamatok megláttatása, kísérletezés.
- Jeles napok és szokások előkészítése és megtartása.

Matematikai tapasztalatok

Az óvodai nevelés teljes folyamatában, természetes élethelyzetekben, tevékenységekben, játékokban keressük meg a matematikai tartalmakat, mivel a tanulás fő forrásának a gyermek saját cselekvő tapasztalatát tekintjük.

A matematikai tapasztaltatás céljai:

- a gyermekek változatos tevékenységekben, különféle élethelyzetekben ismerjék fel a körülöttük lévő dolgok matematikai vonatkozásait: mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téviszonyait;
- kedveljék meg a matematikai problémákat, az ilyen jellegű játékos feladatokat,
- helyzeteket;
- alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-sík szemléletük és mennyiségfogalmuk.

A matematikai tapasztaltatás feladatai:

- a gyermekek képességeit fejlesztjük - az érzékelés, megfigyelés során,
- mozgásos, cselekvéses, képi emlékezés, élmények felidézése által,
- az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, továbbá állítások, kérdések, utasítások megértése terén;
- a gyermek fejlődési szakaszainak ismeretében, az egyéni különbségek (fejlődési tempó, egyéni képességek, egyéni érdeklődés, integrált gyerekek stb.) figyelembevételével differenciáltan élünk a természetes élethelyzetek adta nevelési lehetőségekkel;
- a gyermekek cselekvő aktivitására, vágyaira, szükségletére alapozva érzük el, hogy a
- gyermekekben kialakuljon a belső motiváltság, a felfedezés, a matematikai gondolkodás öröme;
- a nevelési folyamatokat úgy szervezzük, hogy a matematikai nevelés életközeli, természetközeli, élményközpontú, tevékenységközpontú, játékközpontú legyen;
- nevelési eljárásainkat úgy alkalmazzuk, hogy elősegítse a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését;
- indirekt módszerekkel megismertetjük gyermekeinket az informatika jelrendszerével, gondolkodáselemeivel.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Feladatunknak tekintjük a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítségét, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozását.

Az iskolaelőkészítés szakaszában az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszereztetését, részképességek, gondolkodási műveletek szokások elsajátítását.

Eligazodást a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetését.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Tevékenykedés közben a

megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika-foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten igyekszünk megvalósítani.
- Pedagógiai munkánkat segíti a teamek által összeállított ötlettár, irodalomjegyzék, mely az új lehetőségekre hívja fel a munkatársak figyelmét.

VII/2/3. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. Kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus szinte észrevétlenül, saját példájával segíti a művészeti nevelést. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Nem tartjuk célszerűnek a sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Ezáltal a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb., kifejezésre juttatják. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztonságban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent

befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnak lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ez tükröződik vissza a foglalkozásokon is.

a . Mese-vers, dramatizálás, bábozás:

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó

mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Az óvodai nevelés kiemelt területe az anyanyelvi kultúra fejlesztése, a kommunikációkülönböző formáinak alakítása. Leghatásosabb eszközünk e területen az irodalmi nevelés: mese, vers, bábjáték és dramatizálás.

Az irodalmi nevelés az irodalmi élményszerzés, élményátadás „művészete”.

Feltételeinek megteremtésében a következőket tartjuk a legfontosabbnak:

- a gyermekek érésének és tanulásának együtteséből adódó fejlettségi szint figyelembevétele
- önkéntelen figyelmükre való hatás
- érdeklődési körük életkorukra jellemző színterei
- előzetes élményeik, ismereteik, tapasztalataik
- gondolkodásuk és beszédfejlettségük pillanatnyi szintje
- tanulásuk modellkövető jellege
- az óvoda nyugodt, kiegyensúlyozott és szeretetet sugárzó légköre
- az óvodapedagógusok kultúráltsága, irodalmi tájékozottsága és szakmai, módszertani tapasztalatai
- az óvodai nevelés valamennyi területének komplex együttthatása

A vers, a mese, a bábjáték, a dramatizálás és az irodalmi nevelés egyéb tevékenységi köreivel tudatosan, tervszerűen színesítjük a gyermekek egész óvodai életét.

Céljaink:

- Olyan embereket neveljünk, akik képesek befogadni és létrehozni a valóság esztétikai értékeit.
- Az irodalmi nevelés hatására fejlődön a gyermekek anyanyelvi szintje, kommunikációs képessége, önkifejezése.
- Alapozódjon meg a gyermekek esztétikai-erkölcsi-irodalmi értékrendje.
- A gyermekek élvezzék, értékeljék, szeressék a magyar népköltészet, klasszikus költőink, modern kortárs versíróink értékes, a gyermekekhez közelálló műveit.
- Örömmel mondogassák a nekik kedves, hallott mondókákat, verseket, és az önkéntelen figyelmükre támaszkodva emeljék be, vessék be emlékezetükbe;
- Az átélt mondóka, népi játék, versélmények hatására próbálkozzanak nyelvi improvizációval is.
- A drámajáték, a bábjáték segítse a gyermekek információ-felfogását, az információ felhasználását, az információ teremtését, a szimbolikus-áttételes kommunikációs elemeket, jelek, szimbólumok megértését, a szép, érthető beszéd kialakulását.
- A gyermekek szeressék, értékeljék a bábjátékot, mely lehetőséget nyújt félelmeik, szorongásaik, érzelmeik, tapasztalataik kivetítésére.
- Fejlődön fantáziájuk, kreativitásuk.
- Elemi szinten ismerjenek, és ez által tudjanak egyszerű bábjátékműfajhoz tartozó megoldásokat.
- Tudják a tartalomnak megfelelően kifejezni magukat; a drámapedagógiai módszerek igénybevételével fejlődjenek a másakra figyelő, önépítő, gyors helyzetfelismerő, gondolkodó-cselekvő készségei, személyiségjegyeik.
- Ismerjék meg a könyvtár hasznosságát (könyvtárlátogatás).

- Tegyük rendszeressé a családoknak szánt irodalmi ajánlatainkat. Tájékozódjunk a családok mesélési szokásairól.

Verselés, mesélés:

A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléshez, egyben érzéki-érzelmi élményt nyújtanak.

A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedési formákat. Különösen alkalmas a gyermek világképének kialakítására. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután. A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, kibővíti a néphagyományhoz kapcsolódó gyűjtésekkel. Teremtünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. A nagycsoportosok lehetőséget kapnak az iskolai szavalóversenyeken való részvételre. A felkészülés időszaka a csoport számára is jó lehetőség az irodalom megszerettetésére és kellemes élmény a szereplők számára. Már kiscsoportban használjuk a népi és gyermekirodalmi mondókák anyagát. Minden korcsoportban kapjon helyet a népi gyűjtésből átvett irodalmi anyag. A művek bemutatása során az érzelmi változásokat is vegyék észre a gyermekek, és ők is alkalmazzák előadásukban. /jókedv, harag, szomorúság, gúny, megbánás, csodálkozás stb.)

Óvodán kívül is lehetőséget biztosítunk az irodalmi élményhez, jutáshoz (a faluház gyermekszínház bérleti előadásai, verses-zenés gyermekműsorok helyben, vendég előadókkal, óvónői bábcsoport előadásai alkalmanként), könyvtár látogatás.

Az ünnepek, néphagyomány szokásainak hangulatossá tételéhez a megismert gyermekirodalmi anyag felhasználása.

Ismerkedjenek meg a gyermekek más kultúrák meséivel, verseivel is.

b. Drámapedagógia (drámajáték, dramatizálás):

A drámapedagógia célja: a meglévő ismeretek, tapasztalatok feldolgozásának megkönnyítése, a gyermek személyiségének fejlesztése. Környezete tudatos nevelés elősegítése.

A dramatikus játék szocializációs tevékenység, kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, közlés megkönnyítésének fejlesztése.

A drámapedagógia feladata:

- közösség kialakulásának elősegítése, a gyermek képessé váljon a közösségért tevékenykedni
- a gyermek ön-, és emberismeret gazdagítása
- alkotóképesség fejlesztése
- önálló, rugalmas gondolkodás fejlesztése
- Összpontosított, megtervezett munkára szoktatás
- testi, térbeli bizonyosságok elsajátítása
- időérzék fejlesztése
- mozgás és beszédfejlesztés
- koncentráció időtartamának és mélységének fejlesztése
- viselkedési normák, szabályok elsajátítása, rögzítése mélyítése

A drámapedagógiai foglalkozás keretében a gyermeket kíváncsivá tesszük, kérdezni tanítjuk, rácsodálkoztatjuk a világra, annak apró részleteire.

A drámapedagógia tudatos játékirányítást, szerkezet építést követel, azonnali visszacsatolást, megbeszélést, értékelést kíván.

c. Rajzolás, festés, kézimunka (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás, szövés):

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeleteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A vizuális tevékenység az óvodás gyermek impulzív, játékos, érzelmekkel, indulatokkal Átfűtött, kreatív, önként és örömmel vállalt tevékenysége.

Nem minta után, hanem emlékezetből, „fejből dolgozik”, azt ábrázolja, amit a dologról tud.

A kisgyermek számára az ábrázoló tevékenység, a képi kifejezés ugyanolyan fontos és precíz kifejezési mód, mint a hangzó beszéd.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

- Az ábrázolás különböző fajtái (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka) fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésében. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
- Az óvodapedagógus az ábrázoláshoz egész nap teret, lehetőséget, eszközöket biztosít.
- Cél: Élmény alapján a képi gondolkodás, képalkotás, esztétikai kifejezőmód gazdagítása, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása.

Rajzolás, festés, kézimunka nevelésünk célja:

- ismerjék meg az anyagokat és eszközöket, sajátítsák el készségszinten ezek alkalmazását. Érezzék meg az anyagból eredő formai lehetőségeket, megoldásokat.
- Ismerjenek, használjanak, szeressenek minél több természetes anyagot;
- tapasztalják meg, csodálják meg a természet formagazdagságát. Alakuljon forma-, karakterérzékük a természetes és mesterséges tárgyak válogatása, rendszerezése, a velük való játék és tevékenység közben. Tapasztalják meg a forma és funkció összefüggését;
- csodálják meg a természet színgazdagságát, a fény és a szín kapcsolatát. Szerezzenek
- elemi ismereteket, tapasztalatokat a szín természetéről (világosság, melegség), különböző árnyalatairól. Érezzék meg a színek hangulatfestő természetét; - tapasztalják meg a téri összefüggéseket, viszonyokat. Elemi síkon ismerjék meg az építészeti, plasztikai, képi teret. Alapozódjon meg önálló téralakító képességük;
- alapozódjon meg egyéni látásmódjuk, önálló esztétikai ítéloképességük. Fejlettségüknek megfelelően legyenek nyitottak a kultúra értékeinek befogadására. Tanuljanak meg kultúráltan reagálni a művészeti alkotásokra, a környezet jelenségeire, más gyermekek alkotásaira;
- elemi szinten tudjanak vizuális kommunikációt folytatni, alkalmazni;
- találják meg maguk számára azt a vizuális tevékenységi formát, amellyel szívesen, örömmel csinálnak, amiben jól tudják kifejezni érzéseiket, élményeiket, vágyaikat.

Rajzolás, festés, kézimunka nevelésünk feladatai:

- Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyekben a gyermekek szabadon, önként és spontán, jó légkörben, örömmel tevékenykedhetnek.
- Az óvodai életet úgy szervezzük, hogy minél több meghatározó élményt szerezhessenek a gyermekeink ezen a téren.
- Megfelelő helyet és időt, jó minőségű – lehetőleg természetes – alapanyagot, eszközt biztosítunk a vizuális tevékenységhez.
- Mintát adunk a gyermekeknek, hogy hogyan kell egy-egy anyaggal, eszközzel dolgozni.

- Ugyanakkor lehetőséget is adunk az anyagokkal és eszközökkel való kísérletezésre, kreatív, innovatív megoldásokra, variációk teremtésére.
- Sokféle technikát kínálunk fel, hogy a gyermekek bátran választhassanak a nekik örömet okozó, képességeiknek megfelelő tevékenységi formákból, abból a célból, hogy a kívánt képességeket minden gyereknél egyénileg fejleszthessük.
- Lehetőséget teremtünk a külső és belső természet elmélyült megfigyelésére, gyűjtésekre, rendezgetésekre, természetes és mesterséges tárgyak válogatására, a velük való játéokra. Ezzel segítjük a tapasztalt összefüggések egyéni felfedezését és mindennapi életben való alkalmazását.
- Módot adunk a fénnel, árnyékkal való játékra, tapasztalatszerzésre. Fejlesztjük a gyermekek színérzékét, támogatjuk az egyéni színválasztást, színhasználatot.
- Olyan programokat, játékokat, tevékenységeket szervezünk, melyek elemi szinten tapasztalatokat szerezhetnek az építészeti, plasztikai, képi terekről. Ezek a tapasztalatok jelenjenek meg munkáikban is. Újra és újra lehetőséget adunk önálló téralakításra, belső és külső térben egyaránt. A gyermekek környezetalakító tevékenységeiben megteremtjük a lehetőséget a tárgyformálásra, az alkotásra, a játszóhely kialakítására, a függőleges síkban történő nagy felületű festésre.

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladatunk az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. A tevékenységek során jó lehetőség nyílik az eszközökkel kapcsolatos szokások, szabályok megtartására, a saját és mások alkotásainak megbecsülésére.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicsőítést várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elvesszük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Ezért is tartjuk fontosnak az egyéni fejlesztést már kiscsoportos kortól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek (építőjáték kiegészítői, maszkok, jelmezek, hangszerek, albumok, gyűjtemények, ajándékkészítés, dekorálás, bábok) és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

A vizuális tevékenység során az óvónő vezesse be a gyermeket a népi kézművesség rejtelseibe, ismertesse meg a népi díszítőművészet motívumaival és színvilágával. Az óvodapedagógus

feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Alakítson ki olyan helyet a csoportszobában, ahol a helyi népművészet alkotásait naponta láthatják a gyermekek. Ehhez jó segítséget kaptunk a helyi nyugdíjas klub nagymamáitól, akik kézimunkáikkal gazdagítják ezeket a sarkokat.

Eszközök: zsírkréta, viaszkréta, színes ceruza, festékek, ragasztók, ollók, agyag, gyurma, krepp papír

Szövőkeretek, szarvacska, hurkapálcika, fonalak, filc, tű, természetes anyagok, papíryanagok, gombok, szalma, háncs, fakéreg, kavicsok, kagylók, tészták, liszt, dara, rizs aszalt gyümölcsök, zöldségek.

Csoportszoba lehetőségei: kialakított tevékenység sarkokban.

Udvari lehetőségek: rajzolás faággal, sarazás, homokvárépítés, aszfalt rajz, festés, virág, levélfonatok készítése, hóvár építés.

d. Ének, zene, népi játék, tánc

„Népet csak egészében lehet megismerni.

A nép dalát is csak az érti meg igazán,

Aki ismeri szokásait, ruházatát, ételét

Építkezését, egész életét...”

Kodály Zoltán

Magyarország óvodai zenei nevelése a Kodály–Forrai módszer hagyományain és zeneelméleti, módszertani szemléletén nyugszik. Kodály intencióit követve, miszerint „minden nép zenei nevelésének a saját néphagyományából kell kiindulnia”, a módszer a népi kultúra értékeit használja fel a gyermekek zenei fejlesztésére. Célja a gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása.

A Kodály–Forrai módszer zenei nevelésünk alapja és nélkülözhetetlen segítője.

Figyelemmel kísérve a gyermekek korcsoportjainak, illetőleg egyéni fejlettségének jellemzőit, zenei nevelésünkben a következő zenei képességeket kívánjuk tudatos és tervszerű nevelőmunkával fejleszteni:

- metrumérzék
- ritmusérzék (ritmus, szünetek helye, ütemhangsúly: 2-es, 3-as, 4-es lüktetés, tempó,
- motívumhangsúly, sorhangsúly, osztinató (ismétlődő ritmus vagy dallam)
- dinamikai érzék
- hangmagasság-, dallam-, hangszínérzék
- belső hallás
- intonációs készség, hangképzés
- zenei memória
- improvizációs készség a zenében és a zenéhez kapcsolódó mozgásban
- érzelmek, hangulatok értelmezése és kifejezése a zenében

Ének, zene, népi játék, tánc:

- A zenélés, éneklés örömforrás

- Zenei képességek fejlesztése népi, - és kortárs zenei alkotásokkal. Az élményt nyújtó közös énekezési tevékenység során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- Az éneklés, zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének része, a felnőtt minta spontán utánzásával.

Zenei nevelésünk céljai:

- a gyermekek szívesen, örömmel vegyenek részt a zenei tevékenységekben;
- érezzék meg az éneklés, muzsikálás örömét;
- a sok közös mondókázás, éneklés, magyar népi játékok játszása közben zenei képességeik fejlődjenek, esztétikai érzelmeket éljenek át;
- ismerkedjenek meg a zenei tevékenységet segítő mozgáskultúrákkal;
- próbálkozzanak hangszeres zenéléssel, legyenek ezzel a tevékenységgel kapcsolatban meghatározó élményeik;
- fejlettségüknek megfelelően bátran improvizáljanak mozgást, mondókákat, ritmusokat, dallamokat;
- legyen a táncban is a beszédhez hasonló „alapszókinccsük”, tudjanak néhány motívumot, és azokból tetszésük, pillanatnyi alkotókedvük szerint építkezzenek;

Zenei nevelésünk feladatai:

- óvodánkban minden nap szóljon az ének, a zene;
- a zenei nevelés komplexen kapcsolódjon más nevelési területekhez;
- a zenei feladatok megvalósításában a játékosság elve érvényesüljön;
- a mozgásanyanyelv megalapozása érdekében mutassunk be néhány figurát a nagyon egyszerű, a gyermekek fejlettségének megfelelő, természetes mozgásából fakadó táncelemekből;
- adjunk módot arra, hogy a táncelemeket szabad tánc formájában kipróbálhassák, tetszés szerinti összeállításban gyakorolhassák;
- teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyermekek különféle zenei és zajkeltő eszközökkel, zeneszerszámokkal maguk is zenélhessenek, énekelhessenek;
- támogassuk a gyermekek dallam-, ritmus-, mozgás-improvizációit (a drámapedagógia módszereivel);

Az intézmény ének-zenenevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva, megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei

nevelés színvonalának megőrzése. A hagyományörző tevékenységhez kapcsolódóan az óvónő élményszerűen adja át a gyermekeknek a magyar népi gyermekdalokat és a helyi gyűjtésű dalokat. Zenehallgatás során ismertesse meg a gyermekeket a magyar népi dallamvilággal és hasonlítsák össze azt más népek dalaival. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A mondókázással már a kiscsoportban könnyen bekapcsolódhatnak a gyermekek a tapsoltatók, göcögtetők során a ritmusfejlesztés feladataiba. A sokféle népi mondóka jól kapcsolható a tevékenységekhez, évszakokhoz, nevekhez. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az ének főleg a zenei képességek fejlesztésére szolgál. Színessé teszi ünnepeinket, hagyományainkat, a gyermekek játékát (sütés, főzés, altatás, dalosjátékok)

Alapdokumentuma: **Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában**

Zene: gyermeki zenélés főleg ritmushangszerekkel (maguk által készített és vásárolt)

Zenehallgatás: alapdokumentuma: **Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában**

- óvónői előadás (hangszer, ének)
- élőzene (zenés előadások)
- más népek dalai ünnepekhez, évszakokhoz kötődő dalok

Népi dalosjátékok: Feladata a zenei képességek fejlesztése, valamint a játék, mozgás, esztétikai élmény közös megjelenítése.

Tánc: változatos mozdulatok, zene, mozgás, komplex hatásának erősítése.

Feladataink:

- zene, éneklés, tánc megszerettetése
- érzelmi, értelmi, esztétikai és mozgásfejlesztés
- zenei képességek fejlesztése
- hallásfejlesztés (memória, dallamfelismerés, halk- hangos, hangszín felismerés, magas-mély, környezet hangjai, improvizálás)
- ritmusérzék fejlesztés (tempó, egyenletes lüktetés, mozgáskultúra, mondókák, dalok ritmusa)
- ritmushangszerek használata
- zenei ízlésfejlesztés
- népi hagyomány dalai, játécai, táncai

Az óvodai néptáncoktatás célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a gyerekekben. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.

A néptáncoktatás feladatai:

Ismertesse meg a gyerekekkel:

- a hagyományos népi játékokat

- a mozgásanyag variációs lehetőségeit
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet
- a három dialektus tánc típusait, táncrendjét

Alakítsa ki a gyerekekben:

- a rendszeres munka természetes igényét
- a megfelelő munkafegyelmet
- az esztétikai érzéket
- a művészetek befogadására való nyitottságot
- a múlt és jelen értékeinek befogadására fogékonyságot
- a művészi előadásmód kivitelezését

Fejlessze a gyermekek:

- mozgáskultúráját
- fizikai állóképességét
- ritmusérzékét
- hallását
- zenéhez való alkalmazkodását
- tér-, forma- és stílusérzékét
- mozgásmemóriáját
- koncentráló képességét
- improvizációs készségét
- a társművészetek iránti érzékenységet
- vizuális memóriáját
- képzelőerejét

Tegye nyitottá: a gyermek személyiségét a folklór iránt

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Továbbképzések során szerezzen ismereteket az új lehetőségekről.

VII/3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

Az egészséges életmódra nevelés, a testi nevelés, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítására, a környezettudatos magatartáshoz, a környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítását meghatározó elvek.

VII/3/1. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor természetes hely- helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés megfelelő fejlődési ütemét.

Mozgásos játékok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Kiemelkedő szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Spontán, a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás)

A mozgásra napi szinten lehetőséget kell biztosítani a gyermekek életkori, - és egyéni fejlettségének figyelembevételével. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos mozgás jelentősége:

A mozgás alapvető életjelenség és alapvető szükséglet. Az egész életre, a világra jellemző dolog. Átszővi az ember teljes életét, környezetét. Mozgás nélkül nincs élet.

A mozgás intenzíven befolyásolja az egészséges test, az egészséges lélek és a fejlett értelem alakulását. Ezért a mozgás fejlettségéből következtetünk a gyermek fejlettségére, intellektusára. A gyermek mozgása és játéka alapvető feltétele és jelzője fejlődésének.

A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A gyermek a legtöbb mozgástapasztalatát életének kezdeti szakaszában szerzi meg, majd Folyamatosan, az óvodába kerülve szervezett keretek között jut maradandó mozgásélményekhez, ami segíti őt az egészséges testkultúra kibontakozásában.

A 2-3-6 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testmozgás nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a mindennapos szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai mozgásfejlesztés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének.

Az óvodai élet mindennapjaiban kétféle mozgástípus van:

- A mindennapi élet során végzett csekély intenzitású mozgások (például leülés, felállás, lassú séta)
- Azok a mozgások, amelyeknek már kimutathatóan kedvező egészségügyi hatásai vannak (például élénk járás, futás, tánc, aktív kerti munka, mászókán végezhető mozgások)

Folyamatosan felépülő mozgásrepertoárt tanulnak meg a gyerekek óvodai életük során. Ezek a természetes hely- és helyzetváltoztató, valamint finommotoros (manipulatív) mozgások (1.sz. táblázat) melyek felfedeztetése megtapasztaltatása gyakoroltatása mindennapi feladat pedagógusaink számára.

Fontosnak tartjuk a gyakorlatok helyes végrehajtását, a káros gyakorlatok elhagyását. A testi képességek fejlődése mellett hatást gyakorlunk az értelmi, és szociális képességek fejlődésére is. Kihasználjuk a kooperatív játékokban rejlő fejlesztő erőt. Mindenki játszhat bennük, senki sem esik ki végleg, nincs kirekesztés. Nincs győztes vagy vesztes. A játéktevékenység a mozgásöröm áll a fókuszban, nem a teljesítmény vagy az eredmény. Mindenki boldog lehet játék közben és a végén. Nem valaki ellen, hanem valakivel játszik a gyermek. A megnyúlt izmokat erősítjük a megrövidült izmokat nyújtjuk, mivel a kisgyermekkori helytelen tartások kialakulása a hát és a törzsizomzat csökkent teherbíró képességével függ össze. Mindez aktív izomerővel korrigálható. Tudatosítjuk a medence megfelelő állását ülésben, álló helyzetben mivel ez a helyes testtartás kulcsa. Fejlesztjük az erő- állóképességet. A hangsúlyt a terhelés terjedelmére helyezzük. Sokoldalú erősítéssel oldjuk meg miközben minden nagy

izomcsoportot megfelelően foglalkoztatunk. Csak fokozatos terhelést alkalmazunk a sérülésveszély elkerülése érdekében. Minden erősítés után megnyújtjuk az izmokat. Bevezetjük a rendszeres lábtornát a láb deformitások megelőzése, helyreállítás érdekében. Kéziszerkezet alkalmazásával fejlesztjük a mozgáskoordinációt. Fejlesztjük az egyensúly érzéket az egyensúlyozó járás változatos formában történő gyakorlásával.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testmozgást lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mozgás fejlesztés a szabadjáték a spontán természetes mozgás közben valósul meg. Fontos, hogy lerakjuk a kellő alapokat, hogy már az óvodás években a szervezet testnevelési foglalkozásokat szerető váró egészséges gyermekekké váljanak.

Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmódra, ezért a gyerekek számára napi rendszerességgel sós szoba használata áll rendelkezésre. A sószoa egy esztétikusan kialakított helység, ahol a gyerekek kedvük szerint foglalatzkodhatnak: pl. mesét, verset hallagathatnak, énekelhetnek, láb tornázhatnak, gyakorolhatják a helyes légzéstechnikát stb. a bent töltött idő alatt. Óvodánkban a sószoa szolgálja a gyerekek alsó és felső légúti megbetegedéseinek (orrdugulás, köhögés) asztma, allergia, egyes bőrbetegségek tüneteinek mérséklését, alkalmas közérzetük jobbá tételére, életminőségük javítására.

A mindennapos testmozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben, a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. Nagyon jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyakorlására a mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózásra, csúszkálásra síelésre használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés stb. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A megfelelő távolságban rögzített mászóakák az óvodaudvarok fontos kellékei. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban. A tornateremben használható tornaszerekhez a nap folyamán bármikor hozzáférhetnek a gyermek. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, stb.) felhasználhatók a mindennapi testmozgás feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testmozgásra is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a pedagógiai munkát segítők aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos testmozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testmozgás eredményességét. A

testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi testmozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testmozgás keretébe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testmozgás 20-30 perce alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés céljai:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- Különböző tartáshibák (elsősorban a hanyag tartás) kialakulásának prevenciója játékos formában.
- Lúdtalp kialakulásának megelőzése lábtornával.
- Erő- állóképesség fejlesztése életkornak megfelelően.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástopasztaakat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Megéreztetjük a helyes testtartást, tudatosítjuk, gyakoroltatjuk.
- Lábtornát alkalmazunk.
- Erő- állóképességet fejlesztünk sokoldalú erősítéssel.

Az óvodapedagógus feladatai a testmozgás megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a testmozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Az egészségfejlesztő testmozgás során a játék vezetése mindig érthető és elfogulatlan legyen.
- A hibákat gyakorlat közben a helyes mozgás dicséretével, példamutatásával javítsa.
- Hibajavítást tapintatosan végezze.
- A bátoralanabb, ügyetlenebb gyermekeknek mindig segítsen.

- Megtervezésénél és levezetésénél tartsa szem előtt a csoport egészségi állapotát, gyermekek fáradékonyságát, teljesítőképességét.
- A mozgásanyag mennyiségét a csoport fejlettségi szintéhez igazítsa és azt megfelelően, helyesen sajátítsa el a gyermekekkel.
- Nagy figyelmet fordítson az elváltozások megelőzésére, a prevencióra, amelyben fontos szerepet tölt be a gimnasztika, a tartásjavítás, mindez játékos formában.

Rendelkezésünkre álló eszközök:

Udvari lehetőségeink: Fáramászás, kötélmászás
 Egyensúlyozás láncos egyensúlyzón
 Távolugrás homokozóban
 Lépegetés egyensúlyozó pályán
 Csúszdázás, hintázás, mászókázás
 Focizás, kosárlabdázás, labdakiütő
 Szabályjátékok, versenyzések
 Népi gyermekjátékok. Bigézés (célbadobás)

Tornateremi lehetőségek: Bordásfal, tornapadok, billenő pad
 Body roll henger
 Trambulin, tölcser, görgős deszka
 Greiswald tornaszer
 Kötelek, labdák, karikák, zsámoly, szőnyegek
 kéziszerrek

A fejleszteni kívánt képességekörök:

Motoros képességek

Kondicionális képességek: erő, állóképesség, gyorsaság

Koordinációs képességek: téri tájékozódás
 Kinesztetikus differenciálás
 Reakció
 Egyensúlyérzék
 Ritmuskészség
 Mozgékonyosság, hajlékonyság

Testséma fejlesztés:

Testrészek ismerete

Személyi zónák alakítása

Testrészek funkciója

Térbeli viszonyok fejlesztése

Érzelmi és személyiség fejlesztés:

Aktivitás

Érzelmi motiváltság

Harmonikus összerendezett mozgás

Kitartás

Közösségi magatartás
Kudarctűrő képesség
Bátorság, önbizalom fejlesztése

A fejlődés jellemző az óvodáskor végére

- Mozgásuk összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képesek.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.
- A gyermekek igénylik a mozgást, kitartóan mozognak, játszanak.
- Mozgásuk (nagy mozgásuk, finommozgásuk) összerendezetté válik, mozgástepasztalataik bővülnek.
- Térészlelésük fejlődésével tudnak, a térben tájékozódni ismerik az irányokat.
- Az ügyességi játékok, csapatjátékok szabályait betartják.
- Tudnak labdát pattogtatni, kislabdát hajítani távolba.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert képesek futni, 6-8 lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugrani.
- Egyensúlyoznak padon, homokozó szélén.
- A gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- Szívesen használják a különböző kéziszerket (labda, babzsák, bot...stb.)
- A helyes testtartás automatizálódik ülő és álló testhelyzetben.
- Hosszabb ideig képesek kúszni, csúszni, mászni.

A feladatok és célok megvalósítását segíti intézményünkben 2 szakképzett mozgásfejlesztő óvodapedagógus, akik képzési tapasztalatukat átadják kollégáiknak.

VIII. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETE

Az óvodai élet szervezése:

Intézményünk a szülők igényeit figyelembe véve heti 52,5 órában tart nyitva. Reggel 6.30 – 7 óra között pedagógiai munkát segítő alkalmazottak végzik a gyermekek felügyeletét. 7-7.30 óra kor érkeznek a délelőtti óvodapedagógusok a csoportokba. Délután 16.00, 16.30 – 17 óráig (csoportonkénti) munkaidőtől függően történik a csoport összevonás, amikor szintén a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak biztosítják a gyermekek felügyeletét.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket.

Az aktuális heti és napirendet a csoportnapló tartalmazza.

VIII/1 NAPIRENDÜNK

A gyermekeink zavartalan egészséges fejlődése érdekében az intézményben töltött idejüket több szempont figyelembevételével szervezzük meg. Elegendő időt biztosítunk:

- a játékra
- tisztálkodási teendőkre, öltözködésre
- a táplálkozásra
- a szabad levegőn való tartózkodásra
- a mozgásos tevékenységekre
- az aktív és passzív pihenésre

A napirendet úgy szervezzük, hogy a gyermekek:

- sokat játszhassanak;
- sürgetés nélkül minden tevékenységüket befejezhessék, illetve feladataikat pontosan elvégezhessek;
- minél több időt tölthessenek különböző időjárási viszonyok között a szabad levegőn;
- nyugodt körülmények között étkezhessenek;
- egyéni szükségleteiknek megfelelően pihenhessenek;
- gondozási teendőik differenciáltan valósuljanak meg.

A szervezett, vagy rendkívüli programok megváltoztathatják a napirendet.

JAVASOLT NAPIREND SZEPTEMBER 1-TŐL - MÁJUS 31-IG

Időkeret	A gyermekek tevékenysége életkoruk szerint
1 óra	Összevont csoportkeretek között történő Szabad játék, egyéb tevékenység.
1,5 óra	A délelőtti játéktevékenységbe ágyazott fejlesztés, nagycsoportban iskolaelőkészítő foglalkozás, tevékenység.
1 óra	Mindennapos mozgás. Gondozási feladatok elvégzése. Tízórai.
1,5 óra	Udvari tevékenységek, játék, séta
1 óra	Gondozási feladatok ellátása, ebéd

0,5 óra	Készülődés a pihenéshez, mesehallgatás
1,5-2 óra	Pihenés
0,5 óra	Gondozási feladatok ellátása, uzsonna
1 óra	Délutáni játék, egyéb tevékenység
1 óra	Összevont csoportban történő játék hazamenetelig.

VIII/2. HETIREND

A hetirendbe azokat a tevékenységeket rögzítjük, melyek időhöz kötöttek és rendszeresen visszatérő jellegűek.

A tevékenységek közbeni ismeretszerzést, a tapasztalatszerzést kötött és kötetlen szervezési formákban egyaránt alkalmazzuk, melyekben érvényesül az óvodapedagógus szakmai önállósága, módszertani szabadsága. Kiemelt szerepet kapnak a párhuzamosan végzett tevékenységek, melyek az egy időben, egymás mellett játszó, tevékenykedő gyermekek tanulását, tapasztalatszerzését jelentik. Az óvodapedagógus fejlesztő és fejlődést segítő munkájában épít a gyermekek egyéni érdeklődésére, egyéni tapasztalataira, képességeire. A szervezett vagy rendkívüli programok megváltoztathatják a hetirendet.

A szervezésnél figyelembe vesszük:

- az egyes nevelési területek feladatait
- a gyermekek egyéni élményeit, ismereteit
- a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait
- logopédus, fejlesztő pedagógus, hitoktató kötött óráit
- a tornaszoba, sószoza időbeosztását
- az időjárást

A szervezett, vagy rendkívüli programok megváltoztathatják a hetirendet.

VIII/3. AZ ÁLLANDÓ TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT HETIRENDJE SZEPTEMBER 1-TŐL - MÁJUS 31-IG

Nap	Délelőtt	Délután
HÉTFŐ	Domináns tevékenység: Mese - vers. Anyanyelvi nevelés. Mindennapos együtt mozgás Spontán tevékenységek: Játék, munka jellegű tevékenységek, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének-zene, környezet megismerése-védelme.	Alvás, levegőzés, udvari játék, vagy teremben szabad játék. Csoport összevonás: 16.30-kor

KEDD	Domináns tevékenység: Környezet téri, formai, mennyiségi megismerése. Környezet megismerése – védelme Mindennapos együtt mozgás Spontán tevékenységek: Játék, munka jellegű tevékenységek, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének-zene.	Alvás, levegőzés, udvari játék, vagy teremben szabad játék. Csoport összevonás: 16.30-kor
SZERDA	Domináns tevékenység: Környezet téri, formai, mennyiségi megismerése. Környezet megismerése – védelme Hittan oktatás Mindennapos együtt mozgás Spontán tevékenységek: Játék, munka jellegű tevékenységek, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének-zene.	Alvás, levegőzés, udvari játék, vagy teremben szabad játék. Csoport összevonás: 16.30-kor
CSÜTÖRTÖK	Domináns tevékenység: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Mindennapos együtt mozgás Spontán tevékenységek: Játék, munka jellegű tevékenységek, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének-zene, környezet megismerése-védelme.	Alvás, levegőzés, udvari játék, vagy teremben szabad játék. Csoport összevonás: 16.30-kor
PÉNTEK	Domináns tevékenység: Mozgásfejlesztés, „nagy torna” Mindennapos együtt mozgás Spontán tevékenységek: Játék, munka jellegű tevékenységek, rajzolás, mintázás, kézimunka, környezet megismerése-védelme.	Alvás, levegőzés, udvari játék, vagy teremben szabad játék. Csoport összevonás: 16.30-kor

IX. AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI

Óvodai nevelésen kívül csoportonként ingyenesen biztosítunk lehetőséget a hitoktatásra. Intézményünkben gyermekeink katolikus vallásos nevelését a helyi Szódi Mária Magdolna Plébánia felügyeletével Turányik Ágnes képzett hitoktató végzi, csoportonként heti 1 alkalommal. Református valláshoz tartozó gyermekeinkkel Imreh Erika hitoktató foglalkozik, szintén heti 1 alkalommal. Hitoktatáshoz szükséges tárgyi eszközöket, a helyet, az időkeretet, intézményünk biztosítja. Az ezzel kapcsolatos szabadidős tevékenységet a hitoktató szervezi az óvodapedagógusok segítségével.

Drámapedagógiai fejlesztést, személyiségfejlesztő jelleggel, az integráció elősegítése céljával szükség és igény szerint felmerülő problémák esetében (pl. beilleszkedési problémák, másság elfogadása) drámapedagógiai szakvizsgás képzést végzett kolléga valósítja meg.

Mozgásfejlesztés, labdajátékok megszerettetése a Bozsik program keretében történik, heti 1 alkalommal.

X. PEDAGÓGIAI ADATKEZELÉS

Az óvodai nevelés tervezettségé fontos, mert tudatos, felkészült munkát eredményez. Segíti a célirányos tervezést, annak egymásra épülését ugyanakkor szabadságot, rugalmas alkalmazást tesz lehetővé.

Dokumentumok: Intézményünk a Mód-szer-tár Kft. szakmai anyagait és elektronikus naplóját használja. A csoport dokumentáció az ovikréta rendszerben történik.

Nevelési terv: Tartalmazza a csoport szokás és szabályrendszerét, beszoktatási tervet.

Időkerete fél év melyet értékeléssel zárunk, mely tartalmazza az elért eredményeket és a még fejlesztésre váró feladatokat.

Programterv:

Tartalmazza az ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódó szervezési feladatokat a csoport életében.

Időkerete: évszakonként

Fejlesztési terv:

Időkerete egy nevelési év

Ennek lebontása a heti terv melyben kiemelt szerepet kap az aktualitás.

Egyéni fejlesztés dokumentumai:

Anamnézis lapok kitöltése óvodába érkezéskor

Feljegyzések a családlátogatásokról.

Fejlődési napló (a gyermek folyamatos, tematikus megfigyelése az egész óvodai élete során)

XI. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK SPECIÁLIS FEJLESZTÉS

20/2012.rendelet11.§ (1) A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja tartalmazza a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, továbbá az inkluzív, az integrált gyermekek nevelése megjelenik az intézményi nevelésünkben. Az Alapító Okiratban megjelölt sajátos nevelésű gyermekeket integráljuk intézményünkbe.

A különleges bánásmódot igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- **tanulási zavarral küzdők** (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.)
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű tanulók (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.)

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés

- **A tehetség felismerése**
- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség elismerésével, azonosításával kezdődik
- a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetséget sejtet

A tehetségfejlesztés módjai

- **elkülönítés, szegregáció** (külön tanulnak, más tehetségesekkel)
- **gazdagítás, dústítás** (enrichment) – a tehetséges gyerekek a normál közösségben vannak, de a fejlesztés bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában.

Általános elvek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése szerint:

- Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Intézményünkben, egészben együtt történő integrált nevelés folyik.

- A speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- Támogatjuk a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- A gyermekeink szociális háttere átlagos képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe vesszük az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.
- Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatásában, nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, ill. nem együttműködő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő – kapcsolattartás, szükség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat igénybevétele.

A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma

Környezeti okok

- **Sokgyermekes család:** 3 vagy több gyermek
- **Szűkös lakásvizonyok:** a család magas létszáma, több generáció együttélése
- **Szülők iskolázatlansága**
- **Nevelési hiányosságok:** kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutálítás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér
- **Negatív hatású baráti kör**

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
 - o mozgáskorlátozottság
 - o érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
 - o szervi rendellenesség
- Tartós betegség (étkezési allergia)
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- A differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés
- A sport megismertetése, megszerettetése
- Tehetséges gyermekek felkészítése.
- Felzárkóztató foglalkozás a fejlődésben lemaradóknak.
- A családi életre nevelés tanítása.
- Pályázatok figyelése

Szülőknek felajánlott segítség

- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül
- Szülőkkel közös programok (pl. Szülői Klub)

Támogatás lehetősége

- ruhaadomány, tartós élelmiszer adomány (Karitasz)

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha a köznevelés terén általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.
- A köznevelésben dolgozók alapvető feladata, hogy az általuk ellátott gyermek, hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- gyermeki jogok gyakorlása során
- feladatunk az is, hogy a tehetséges és képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtsunk
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló oktatásban részesüljön

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

Nevelési célunk: Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően, a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését elősegítjük, biztosítjuk számára a másságot elfogadó környezetet.

Óvodánk nevelési feladata.

- Erősítjük az ép közösséghez, kortársaihoz való tartozását.

- A gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát felkeltjük értelmi szintjének megfelelően.
- Biztosítjuk a nem fogyatékos óvodás korú gyermekekkel történő együttnevelést.

Tevékenységszervezési formái:

Az egész nap folyamán kialakult játékszituációk felhasználása a gyermek értelmi szintjének megfelelő tevékenykedtetés.

Sikerélményhez juttatás a spontán tanulási folyamatokban.

Olyan módszerek felkutatása és alkalmazása, amely a gyermek személyiségének fejlődését segíti.

A továbbképzések során a fogyatékkal, élő gyermekekkel kapcsolatos ismeretek bővítése.

A gyermek fejlődésének érdekében szülői és szakértői együttműködés kezdeményezése.

Intézményünk részletes fejlesztési tervet dolgozott ki a sajátos nevelési igényű gyermekek számára: **Szödi Csapafül Óvoda sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése címmel**, mely megtalálható intézményünkben, az irattárban.

XII. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE, DOKUMENTÁLÁSA

A sikeres óvodai nevelőmunkánk megteremtésének fontos feltétele a gyermekek minél többirányú, alapos ismerete.

A gyermekek óvodáskor előtti és óvodán kívüli életének történeteiről, eseményeiről a család és az óvoda között fennálló kapcsolat segítségével tájékozódhatunk. Ez a nevelési eljárások alkalmazását, egyeztetését is jelenti az óvoda és a gyermeket nevelő felnőttek között.

A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége. Az együtt dolgozó kollégák a csoportjukba járó gyermekek fejlődését, fejlődésének vonulatát folyamatosan figyelemmel kísérik. A gyermekek fejlődésének nyomon követése megfigyelésükön alapszik, mely elsősorban a játékokon, de természetesen egész óvodai életükön keresztül valósul meg. Az óvodapedagógusok megfigyeléseiket részben a csoportnaplóba, részben pedig a gyermekek egyéni fejlődési dokumentációjában rögzítik.

A gyermekek aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról fogadóóra keretében tájékoztatjuk a szülőket.

Az átlagtól valamilyen irányban eltérő fejlődést mutató gyermekek esetében célzott odafigyelésre van szükség. Ezen esetekben a szülőkkel egyetértésben, a szakemberek útmutatásait figyelembe véve, mindenkor az adott gyermek fejlődéséhez igazítjuk nevelési eljárásainkat.

Elsőrendű feladatunknak tekintjük az egész gyermeki személyiség fejlesztését.

A gyermekek egyéni fejlődésének mérése, értékelése (mellékletben)

XIII. Az iskolába lépés feltételei

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végére eléri az iskolához szükséges fejlettséget (rugalmas, fejlettség szerinti beiskolázás)

Fejlettségi mutatók:

1. Testi, lelki, szociális érettség, egészség
2. Kommunikáció, kifejezőképesség
3. Ismeretek önmagáról, környezetéről, mennyiségekről ezek gyakorlati alkalmazása
SNI – s gyermekek szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhetik el az említett fejlettségi szintet.

A gyermek testi, lelki és szociális érése, a családi és óvodai nevelés eredményeként éretté válik az iskolai élet megkezdésére.

Külső jelei: hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak a testarányai, megkezdődik a fogváltás, Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezett, koordinált, gyors fejlődésnek indul a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését irányítani képes.

Lelki jelek: A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érdeklődő. Érzékelése, észlelése differenciálódik. Megjelenik a szándékos bevézés, megnő a megőrzés időtartama, spontán felidézésre is képes. Megjelenik a szándékos figyelem, növekszik tartalma, terjedelme. képessé válik a figyelem megosztására. Megkezdődik a fogalmi gondolkodás kialakulása.

Érthetően, folyamatosan beszél, korának megfelelően hangsúlyoz.

Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Mondatalkotásra képes, figyeli mások beszédét és végig tudja hallgatni.

Megfelelő teljesítményt nyújt az iskolaérettségi szintfelmérésen, mely az óvodában elsajátított ismereteket foglalja össze.

Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre. Tud alkalmazkodni a szabályokhoz, kitartó és önfegyelemre képes.

A fejlesztés során a saját nevelési igényű gyermekek fejlesztése kiemelt szerepet kapott. Szükség esetén szakemberhez irányítjuk a gyermeket.

Intézményünkben iskolaelőkészítő csoportban elvégezzük a gyermekekkel az intézményünkben alkalmazott kimeneti mérést, illetve neveltségi szintmérést, melynek eredménye tájékoztatást mutat az óvodapedagógusok számára.

Nkt. 45. §(2a) bek. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása:

Amennyiben a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor az óvodának kiemelt feladata van.

A feladatunk, hogy a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

XIV. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység. Gyermekvédelmi feladataink.

Gyermekvédelmi feladatainknál a prevenció a kiindulópont. Ehhez szükséges a kiegyensúlyozott, együttműködő nevelőtársi kapcsolat a szülőkkel. Szükséges esetben a gyermek érdekeit szem előtt tartva, a személyiségi jogok tiszteletben tartása mellett megkeressük a korrekció lehetőségeit a szülők és segítő szakemberek bevonásával. Intézményünk kiemelt feladatának tartja a kiscsoportos kortól iskolakezdésig a családokkal való kapcsolattartást, a diszkrét adatkezelést.

Az intézményünkbe járó óvodások érdekeinek védelme és képviselése óvodai életünk meghatározó elve. Az egyenlő bánásmód (felzárkóztatás, tehetséggondozás), az esélyegyenlőség biztosítása, a differenciált, egyénre szabott bánásmód – szükség szerinti fejlesztés – nyújtanak garanciát gyermekeink védelméhez. Ennek megvalósítása minden óvodánkban dolgozó felnőtt feladata, kinek-kinek a saját munkaköréhez kapcsolható módon. Az ehhez szükséges minden dolgozóra vonatkozó egységes értékrend és szemlélet kialakítására illetve folyamatos érvényesítésére sokféle lehetőséget keresünk és veszünk igénybe (tájékoztatás, beszélgetés, team-munka, értekezletek stb.).

Feladatunk és kötelességünk, hogy közreműködjünk:

- a gyermekvédelmi feladatok ellátásában
- a veszélyeztető körülmények megelőzésében
- a veszélyeztető körülmények feltárásában, amelyeket a jogszabályok szerint dokumentálunk, illetve informáljuk a megfelelő szakembereket abban, hogy a gyermekvédelmi törvény szerint járjunk el
- a veszélyeztető körülmények megszüntetésében
- abban, hogy probléma esetén a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai segítsenek

Gyermekvédelmi feladataink

Az intézményben a gyermekvédelmi feladatokat a csoportvezető óvodapedagógusok és a főigazgató látja el. Az intézményben tilos mindenféle a szervezetre káros cikkek fogyasztása és reklámozása. Minden óvodai dolgozónak jelzési kötelezettsége van. A csoportvezető óvoda pedagógusok minden nevelési év szeptemberében, majd a nevelési év során szükség szerint jelzik a főigazgatónak az esetmegbeszélések alkalmával a gyermekvédelemre szoruló gyermekek nevét és a probléma típusát.

A gyermekvédelem módszerei:

- Esetmegbeszélések,
- Családlátogatás
- Pedagógiai módszerek és eszközök biztosítása
- Figyelem felhívás,
- Jelentés tétel
- Folyamatos megfigyelés

A megbízott munkatársunk havonta egyszer esetmegbeszélésen vesz részt a Gyermejkölési Szolgálat családsegítőjével. Szükség esetén kapcsolatba lépünk az önkormányzat szociális munkatársaival. Előre jelzett, illetve megbeszélte időpontban fogadó órát tart a hozzá forduló szülőknek.

A gyermekek veszélyeztetettségének okai:

- nem megfelelő szülői példa
- csonka család
- válóperek
- új szülő bekerülése a családba
- gyermekbántalmazás
- alkoholizálás
- szülők állandó vitái
- szülők munkanélkülisége
- a szülők rendszertelen életmódja
- anyagi nehézségek
- gyermekek ellátatlansága
- esetleges mentális problémák figyelmen kívül hagyása
- mentális bántalmazás
- szexuális zaklatás
- mértéktelen számítógép használat
- drogfüggőség

XV. ÓVODAI ÜNNEPÉLYEK, MEGEMLÉKEZÉSEK.

	csak gyerekeknek	szülőknek	vendégeknek
Ünnep	október 6. kopjafánál	Anyák napja: közös készülődés apukákkal	évváró, búcsúzás
	Mikulás	Nyílt délutánok: karácsony, farsang	
	Március 15. kopjafánál		
			Májusi családi nap, Gyermeknap
Hagyomány	Advent Katalin ág		őszi vásári kavalkád
	Luca-nap Középső cs.		
	Karácsony Nagycs.		
	Farsang/Balázs Méz, tea		

	Tavaszköszöntő /kiske/ nagycs.		
	Húsvét		
	Jeles zöld napok.		

Kirándulás: Ősszel minden csoport természeti környezetbe.

Tavasszal üzemlátogatások, kisállatok megtekintése.

Színházlátogatás: Középső és nagycsoportok részére éves mesebérlet-Faluházban.

Zenés, irodalmi és bábelőadás az óvodában vendég előadás.

Az óvodában szervezett rendezvények zajvédelmi szabályai

A gyermekek részvételével zajló elektroakusztikus hangosítású óvodai foglalkozásokon és rendezvényeken (pl. gyermeknapi műsorok, gyermek koncert, mozi-gyermekfilm) a hangnyomásszint nem haladhatja meg az Laeq M30 75dB értéket (Műkr.12.§(11) bek.a) pont).

ALaeq M30 75 dB hangnyomásszintet elérő elektroakusztikus hangosítású rendezvényen biztosítani kell, hogy a közönség a hangsugárzókat 3 méteren belül ne tudja megközelíteni (Műkr. 128. § (12) bek.).

Intézményi feladat: a rendezvények zajvédelmi ellenőrzése.

Jogalkotói cél: a gyermekek egészségének hatékony védelme a zajok okozta érzékszervi károsodások ellen, amely az akusztikus hangosítású különféle rendezvényeken történő részvételük során érhetik őket.

Koherencia: Nkt. 46. § (3) bek. B) pontja

XVI. Az óvoda kapcsolatrendszere.

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események ünnepek, családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik.

Az óvodákon belüli belső kapcsolatoknak nagy jelentőséget tulajdonítunk, mert a közösségben a gyermekek elemi szinten megtapasztalják a különféle viszonyokat, kapcsolatrendszeret.

Kapcsolattartási formák gyermekcsoportok között, gyermekcsoportokon belül:

- közös kirándulások – változatos természetes környezetek felkeresése
- színházlátogatások, életkornak megfelelő műsorok megtekintése
- közös ünnepélyek, megemlékezések (a nagyobb csoportok meghívják a kisebbeket, közös műsor)
- zenés délelőttök
- gyermeknap az udvaron
- Víz világnapja, Föld napja, autómentes nap
- a beszoktatási időszakban az idősebb gyermekek segítenek az új óvodásoknak
- Nagycsoportosok búcsúztatása

Csoport hagyományok:

- születésnapok megünneplése,
- ünnepélyek alkalmával teremdíszítés,
- anyák napján az édesanyák és a nagymamák köszöntése,
- betegségből érkezők fogadása;
- beteg gyermeknek rajz küldése

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az intézmény nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

Az intézmény kapcsolatai:

Fenntartóval; együttműködés a családdal; kapcsolat az óvoda kezdés előtti intézményekkel: bölcsődék, egyéb szociális intézményekkel; pedagógiai szakszolgálatokkal; pedagógiai szakmai szolgáltatással; az óvodai alapítvány kuratóriumával, egészségügyi intézményekkel, közművelődési intézményekkel, iskolával, civil szervezetekkel.

Család és óvoda kapcsolata:

A kölcsönös kapcsolat vonatkozásában az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint is:

- a gyermekek nevelésének döntő és meghatározó helye a család;
- az óvodai nevelés ennek kiegészítője óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő alapfunkcióival.

E kapcsolatban meghatározónak tartjuk, hogy az óvoda és a család hatékony, bizalommal teli, egymást megbecsülő, tisztelő, megértő és támogató partneri kapcsolatot építsen ki és tartson fenn.

Az óvodai nevelés együttműködő kapcsolatrendszerének első csoportja a dolgozók közössége. Fontos, hogy egymást segítve dolgozzunk nagy odafigyeléssel társunkra, hiszen feladatainkat csak egy, az alapelvekben együtt gondolkodó, egészséges kritikával rendelkező, jó hangulatban dolgozó közösség képes megoldani, a gyermek érdekét mindenkor szem előtt tartva.

A kollegális kapcsolaton kívül a családdal való együttműködés alapvető feltétel, hiszen rajtuk keresztül és velük együtt neveljük a gyermekeket. Nevelési céljaink elérése függ attól, hogy mennyire válik a szülő partnerre. Úgy érezzük, hogy jó kapcsolat alakult ki a szülők és az óvoda dolgozói között. Ennek a jó kapcsolatnak a megtartására törekszünk a jövőben is.

Az intézmény külső kapcsolatai:

Szükségesnek és fontosnak tartjuk a nevelést segítő munkatársakkal való jó kapcsolatot /pl. logopédus, fogorvos, gyermekorvos, védőnő, Gyermekjóléti Szolgálat/. Az eddig kiépített jó kapcsolatot szeretnénk velük is megtartani.

Az Alapítványi Kuratóriummal egyre tartalmasabb együttműködésünk. Reményeink szerint hasonló jó viszonyt sikerül fenntartani velük, is mint a jelenleg kiválóan működő Szülői Közösséggel.

A közvetlen kapcsolatokon túl természetesen fontos, hogy jó kapcsolatunk megmaradjon a fenntartó önkormányzat képviselőtestületével.

Nevelési munkánk folytatója az iskola. A zökkenőmentes iskolakezdés egyik feltételének tartjuk, hogy jól átlátható legyen nevelőmunkánk. Ezért szívesen látjuk a tanító kollégákat intézményünkben, ahogyan ők is elvárnak bennünket rendezvényeikre. Közös nevelési értekezleteink során, megismertük egymás munkáját. Továbbra is hasonló jó kapcsolat megtartására törekszünk.

A közművelődési intézményekkel és a községben működő civilszervezetekkel is felvettük a kapcsolatot, a tartalmas együttműködés további bővítésén fáradozunk.

A felsorolt esetekben vagy együttműködés vagy óvodai megkeresés volt a jellemző. Azonban vannak olyan kapcsolataink is, amikor egy-egy vállalkozó vagy kézműves keresett meg és segített bennünket.

Szakmai kapcsolatot tartunk a Váci Pedagógiai Szakszolgálattal, a helyi Gyermekjóléti Szolgálattal.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

Szülő és pedagógus:

- Szülői értekezletek: csoportonként évente 2 alkalom
- Kiscsoportban beszoktatás előtt
- Fogadóórák: előzetes egyeztetés alapján bármikor
- Nyílt napok: Adventi és Farsangi előkészülettel egybekötve
- Nagycsoportban 1 alkalommal bemutató délelőtt.
- Nyitott rendezvények, ünnepélyek: Szület, Mikulás, Farsang, Anyák napja, Évzáró, Ballagás Gyereknapi
- Családlátogatások: Kiscsoportban beszoktatás előtt, új gyermek érkezése esetén,
- gyermekvédelemmel kapcsolatban
- Szülői Közösségi értekezletek
- Rendezvények szervezése: Őszi vásári kavalkád, májusi családi nap.

A mindennapi tevékenységeken túl:

- Egyéni fejlesztés, tehetséggondozás: naponta
- Születésnapok megünneplése : aktuálisan
- Pedagógiai programhoz kapcsolódó kirándulások
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos jelentés
- Ünnepélyek, rendezvények, versenyek felkészülési folyamata
- Beszoktatás
- Nagycsoportosok iskolalátogatása

XVII. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK, INTÉZKEDÉSEK, FOLYAMATOK, FELADATOK:

Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában megtalálható.

XVII. SPECIÁLIS FEJLESZTÉS

A differenciált és integrált nevelés részletes kidolgozása az 1. sz mellékletben megtalálható.

XIX. KÉPZÉSEK, TOVÁBBKÉPZÉSEK, TRÉNINGEK = A PEDAGÓGUSOK TOVÁBBKÉPZÉSI IRÁNYULTSÁGA

Továbbképzési programunk elvei

Célja: A képzések segítsék elő a Pedagógiai Program nevelési céljainak magasabb szintű megvalósítását.

A munkatársak szakmai fejlődése és karrierépítéssel kapcsolatos igényének kielégítése.

Intézményünkben a továbbképzéseken való részvételt a 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről szabályozza, melynek megfelelően évente készítjük el a továbbképzést az oktatási hivatal továbbképzési felületen., minden év április 30-ig. A képzések lehetnek tartalmi megújító képzések és szabadon választható képzések (megoszlásuk 60-60 kredit pont, összesen 120)

Továbbképzésre vonatkozó alapprogram:

A helyi programmal kapcsolatos továbbképzésen való részvétel elsőbbsége.

A képzés tartalma „jó befektetés” legyen az intézmény és a pedagógus szempontjából.

Egy csoportból – egy napon – csak egy óvodapedagógus tartózkodhat továbbképzésen. Az 55 évet betöltött dolgozónak már nem kötelező a továbbképzés, de amennyiben szeretné fejleszteni ismereteit (igényli a továbbképzést) lehetőséget igyekszünk biztosítani.

Finanszírozásra vonatkozó alapprogram:

Elsőbbséget élvezzenek azok a pedagógusok, akik a kötelezően előírt 120 órás tanfolyamokat végzik.

Ha ezen felül lehetőség van rá a többi dolgozó továbbképzését is támogatjuk. Az összeg megítélésénél nem játszhat szerepet a szociális helyzet.

Helyettesítésre vonatkozó alapprogram:

Az adott képzés időben-összhangban álljon az intézmény lehetőségeivel, a szükséges helyettesítések szempontjából is.

Törekedni kell arra, hogy a pedagógus olyan továbbképzésen vegyen részt, mely az intézmény számára fontos, ami nem zavarja a nevelő-oktató munkát, a helyettesítés megoldható legyen a csoportban dolgozó óvodapedagógus munkaidejének cseréjével. Elsősorban a csoportban dolgozó munkatársa helyettesítse a továbbképzésen résztvevőt (a gyerekek érdekében). A továbbképzés idejére kieső munkavégzés pótlása a mindenkori hatályos törvénynek megfelelően.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot 2025.09.25-én megvitatta a Szülői Közösség képviselő csoportja és tartalmával a jelenlegi formában egyetértett.

Az óvoda nevelőtestülete 2025. augusztus 22-én megvitatta, jelen tartalmában és formájában elfogadta az érvényesség idejére.

Sződ, 2025.08.22.

Köncse Antalné
Főigazgató

Módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület 13/2025 határozatszámon 100%-ban elfogadta.
2025. 08.22.

Mellékletek	79. old.
1. melléklet Speciális fejlesztés.....	80. old.
2. melléklet Gyermek mérési értékelési rendszere	90. old.
3. melléklet A pedagógiai munka belső ellenőrzésének rendje.....	101. old.
4. melléklet Népi játék, néptánc, ének-zene.....	103. old.
5. melléklet Rajzolás festés kézimunka fejlesztés.....	115. old.
6. melléklet Anyanyelvi fejlesztés	119. old.
7. melléklet Külső világ tevékeny megismerését elősegítő fejlesztési ötletek, javaslatok.....	129. old.
8. melléklet Mozgásfejlesztés	154. old.
9. melléklet Módszertani és fejlesztési eszközeink.....	156. old.
10. melléklet Iskolaelőkészítés az óvodában.....	158. old.
11. melléklet „2. melléklet a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelethez.....	160. old.